

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
PODNIKOVĽHOSPODÁRSKA FAKULTA
SO SÍDLOM V KOŠICIACH**

Evidenčné číslo: 107003/I/2022/36122163606589700

**SEZÓNNE VÝKYVY A ICH DOPAD NA
FINANČNÉ HOSPODÁRENIE VYBRANÝCH
PODNIKOV**

Diplomová práca

2022

Bc. Jaroslav Tall

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
PODNIKOVĽHOSPODÁRSKA FAKULTA
SO SÍDLOM V KOŠICIACH**

**SEZÓNNE VÝKYVY A ICH DOPAD NA
FINANČNÉ HOSPODÁRENIE VYBRANÝCH
PODNIKOV**

Diplomová práca

Študijný program: finančné riadenie podniku
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: katedra ekonómie
Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jozefína Hvastová, PhD.

Košice 2022

Bc. Jaroslav Tall

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Ďakujem školiteľke doc. Ing. Jozefíne Hvastovej, PhD. za cenné rady, podnety a pripomienky, ochotu, trpezlivosť a usmernenie pri spracovaní záverečnej práce.

ABSTRAKT

TALL, Jaroslav: Sezónne výkyvy a ich dopad na finančné hospodárenie vybraných podnikov – Ekonomická univerzita v Bratislave. Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Košiciach; Katedra ekonómie. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jozefína Hvastová, PhD.. – Košice: PHF EU, 2022, počet strán 69.

Cieľom diplomovej práce je zistiť a zhodnotiť dopad sezónnych výkyvov na finančné hospodárenie vybraných podnikov. Práca je rozdelená do 5 kapitol. Obsahuje 20 grafov a 15 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná súčasnému stavu preberanej problematiky doma a v zahraničí. V tejto kapitole sme sa venovali najmä definovaniu sezónnosti vo všeobecnosti a jej konkrétnym faktorom. Následne sme analyzovali dopady sezónnosti na vybrané odvetvia stavebníctva, poľnohospodárstva a maloobchodu, pričom sme poukázali taktiež na dopady tohto fenoménu v odvetví lesníctva a cestovného ruchu. V ďalšej kapitole sme popísali základný cieľ diplomovej práce a jej čiastkové ciele, ktoré pomôžu k naplneniu základného cieľa. V tretej kapitole sa venujeme metodike a metódam skúmania použitým v práci. V kapitole výsledky práce sa snažíme zhrnúť dopad sezónnosti na vybrané podniky v spomínaných odvetviach, t.j. stavebníctva, poľnohospodárstva a maloobchodu. Sústreďime sa na dopad sezónnosti v rámci vybraných finančných ukazovateľov z dlhodobého hľadiska, ale aj z pohľadu dopadu sezónnosti v zmysle jednotlivých kvartálov či mesiacov. Tento dopad sledujeme a vyhodnocujeme pomocou analýzy finančných ukazovateľov podniku. V ďalšej časti sa venujeme odozve firmy na dopady sezónnosti. Na základe rozhovorov so zodpovednými pracovníkmi zisťujeme, akým spôsobom tieto dopady interne vyhodnocujú, vopred predpokladajú a či a akým spôsobom sú na ne schopný reagovať. V tejto kapitole zároveň definujeme špecifické faktory sezónnosti pre jednotlivé firmy v daných odvetviach. Všetky analýzy realizujeme na základe dát a ukazovateľov, ktoré sme získali priamo od spoločností, prípadne z voľne dostupných ekonomických zdrojov. V závere diplomovej práce prinášame celkové zhrnutie dopadu sezónnosti na podniky vo vybraných odvetviach, sumár analýzy finančných ukazovateľov, ale aj odporúčania či nástroje, akým spôsobom je možné vplyv sezónnosti v daných podnikoch eliminovať.

Kľúčové slová:

sezónnosť, odvetvie, podnik, finančné hospodárenie, dopady sezónnosti

ABSTRACT

TALL, Jaroslav: Seasonal Fluctuations and their Impact on the Financial Management of Selected Enterprises - University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Administration based in Košice; Department of Economics. - Thesis supervisor: doc. Ing. Jozefína Hvastová, PhD .. - Košice: PHF EU, 2022, number of pages 69.

The aim of the thesis is to determine and evaluate the impact of seasonal fluctuations on the financial management of selected companies. The work is divided into 5 chapters. It contains 20 graphs and 15 tables. The first chapter is devoted to the current state of the issues at home and abroad. In this chapter, we focused mainly on the definition of seasonality in general and its specific factors. Subsequently, we analyzed the effects of seasonality on selected sectors of construction, agriculture and retail, while we also pointed out the effects of this phenomenon in the forestry and tourism sector. In the next chapter we described the basic goal of the thesis and its partial goals that will help to fulfill the basic goal. In the third chapter we deal with the methodology and research methods used in the work. In the chapter results of the work we try to summarize the impact of seasonality on selected companies in the mentioned industries, i. construction, agriculture and retail. We focus on the impact of seasonality within selected financial indicators in the long run, but also in terms of the impact of seasonality in terms of individual quarters or months. We monitor and evaluate this impact by analyzing the company's financial indicators. In the next section, we address the company's response to the effects of seasonality. Based on interviews with responsible employees, we find out how these impacts are internally evaluated, anticipated and whether and how they are able to respond to them. In this chapter, we also define specific seasonality factors for individual companies in the industries. We perform all analyzes on the basis of data and indicators that we obtained directly from companies or from freely available economic sources. At the end of the thesis we present a general summary of the impact of seasonality on companies in selected industries, a summary of the analysis of financial indicators, but also recommendations or tools on how the impact of seasonality in companies can be eliminated.

Keywords:

seasonality, industry, enterprise, financial management, effects of seasonality

OBSAH

1	Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	14
1.1	<i>Podstata sezónnosti</i>	14
1.2	<i>Sezónnosť v kontexte vybraných odvetví.....</i>	20
1.2.1	<i>Sezónnosť v odvetví poľnohospodárstva</i>	20
1.2.2	<i>Sezónnosť v odvetví maloobchodu</i>	21
1.2.3	<i>Sezónnosť v odvetví stavebníctva.....</i>	21
1.2.4	<i>Sezónnosť v odvetví cestovného ruchu a lesníctva</i>	23
2	Cieľ práce	25
3	Metodika práce a metódy skúmania	26
3.1	<i>Charakteristika objektov skúmania</i>	26
3.2	<i>Zdroje údajov a použité metódy.....</i>	28
4	Výsledky práce	31
4.1	<i>Dopad sezónnosti na Betpres, s.r.o. zo sektoru stavebníctva</i>	31
4.1.1	<i>Súhrnný dopad sezónnosti na podnik Betpres, s.r.o.</i>	31
4.1.2	<i>Mesačné vplyvy a dopady sezónnosti na podnik Betpres, s.r.o.</i>	32
4.1.3	<i>Reakcie na sezónne vplyvy podniku Betpres, s.r.o.</i>	36
4.1.4	<i>Špecifické faktory a dopady sezónnosti v podniku Betpres, s.r.o.</i>	38
4.2	<i>Dopad sezónnosti na podnik Mäsovýroba zo sektoru poľnohospodárstva</i>	40
4.2.1	<i>Súhrnný dopad sezónnosti na podnik Mäsovýroba.....</i>	41
4.2.2	<i>Mesačné vplyvy a dopady sezónnosti na podnik Mäsovýroba</i>	42
4.2.3	<i>Reakcie na sezónne vplyvy podniku Mäsovýroba</i>	45
4.2.4	<i>Špecifické faktory a dopady sezónnosti v podniku Mäsovýroba</i>	47
4.3	<i>Dopad sezónnosti na Northline s.r.o. zo sektoru maloobchodu.....</i>	49
4.3.1	<i>Súhrnný dopad sezónnosti na podnik Northline s.r.o.....</i>	50
4.3.2	<i>Mesačné vplyvy a dopady sezónnosti na podnik Northline s.r.o.</i>	52
4.3.3	<i>Reakcie na sezónne vplyvy podniku Northline s.r.o.</i>	53
4.3.4	<i>Špecifické faktory a dopady sezónnosti v podniku Northline s.r.o.</i>	57
5	Diskusia.....	60
5.1	<i>Komplexné zhrnutie výsledkov analýzy</i>	60
5.1.1	<i>Betpres, s.r.o. zo sektoru stavebníctva</i>	60
5.1.2	<i>Mäsovýroba zo sektoru poľnohospodárstva.....</i>	61
5.1.3	<i>Northline s.r.o. zo sektoru maloobchodu</i>	61
5.2	<i>Odporúčania.....</i>	62
	Záver	65

Bibliografické zdroje	67
------------------------------------	-----------

Zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek

Tab. 1 Stav tržieb v €, bilancie v € a priemerný počet zamestnancov za roky 2017-2020..	26
Tab. 2 Stav tržieb v €, bilancie v € a priemerný počet zamestnancov za roky 2017 – 2020 ..	27
Tab. 3 Stav tržieb v €, bilancie v € a priemerný počet zamestnancov za roky 2020 a 2021	28
Tab. 4 Podiel čerpaného kontokorentného úveru k celkovému možnému čerpaniu 2021 ..	35
Tab. 5 Podiel čerpaného kontokorentného úveru k celkovému možnému čerpaniu 2020 ..	35
Tab. 6 Priemerný počet zamestnancov a priemerná mesačná mzda v rokoch 2018-2020 ..	39
Tab. 7 Podiel tržieb za kvartály na celkových tržbách v % ..	42
Tab. 8 Podiel čerpaného kontokorentného úveru na celkovom povolenom čerpaní, kvartálne v rokoch 2019 a 2020 ..	44
Tab. 9 Stav tržieb ku koncu mesiacov roka 2021 ..	51
Tab. 10 Stav tržieb ku koncu mesiacov roka 2020 ..	52
Tab. 11 Stav peňažných prostriedkov, mesačne za rok 2020 ..	54
Tab. 12 Stav peňažných prostriedkov, mesačne v roku 2021 ..	55
Tab. 13 Stav zásob, mesačne za rok 2020 ..	56
Tab. 14 Stav zásob, mesačne za rok 2021 ..	56
Tab. 15 Počet zamestnancov a priemerná mesačná hrubá mzda, za roky 2020 a 2021 ..	57
Graf 1 Stav peňažných prostriedkov v € na konci kvartálov 2019 a 2020 ..	32
Graf 2 Osobné náklady/ tržby celkom v %, kvartálne za 2019 a 2020 ..	33
Graf 3 Krátkodobé úvery – kontokorentný úver, vývoj po kvartáloch 2019 a 2020 ..	34
Graf 4 Celková likvidita, kvartálne v rokoch 2019 a 2020 ..	36
Graf 5 Stav materiálu, kvartálne v rokoch 2019 a 2020 ..	37
Graf 6 Výdavky na investičnú činnosť, kvartálne v rokoch 2019 a 2020 ..	40
Graf 7 Stav peňažných prostriedkov na konci účtovného obdobia, kvartálne v rokoch 2019 a 2020 ..	41

Graf 8 Osobné náklady/ tržby celkom v %, kvartálne v rokoch 2019 a 2020	43
Graf 9 Krátkodobé úvery – kontokorentný úver v €, kvartálne v rokoch 2019 a 2020	44
Graf 10 Závazky zo sociálneho poistenia v €, kvartálne 2019-2020	45
Graf 11 Celková likvidita, kvartálne v rokoch 2019 a 2020	46
Graf 12 Výdavky na investičnú činnosť v €, kvartálne v rokoch 2019 a 2020	48
Graf 13 Tržby v €, mesačne v roku 2021	50
Graf 14 Tržby v €, mesačne v roku 2020	51
Graf 15 stav peňažných prostriedkov v €, mesačne za rok 2020	53
Graf 16 Stav peňažných prostriedkov, mesačne za rok 2021	54
Graf 17 Stav zásob, mesačne za rok 2020	55
Graf 18 Stav zásob, mesačne za rok 2021	56
Graf 19 Podiel osobných nákladov na tržbách v %, mesačne v roku 2020	58
Graf 20 Podiel osobných nákladov na tržbách v %, mesačne v roku 2021	58

Úvod

Sezónnosť pôsobí takmer v každom odvetví podnikania. Príznačná je ale najmä pre oblasti, ktoré sú vo veľkej miere ovplyvnené situáciami, resp. externými vplyvmi, ktoré nie je možné ovplyvniť resp. predvídať. Hovoríme najmä o poveternostných vplyvoch a klimatických podmienkach, ale aj o určitých špecifických obdobiach v roku. Medzi ne patria z pohľadu sezónnosti a jej dopadu na hospodárenie podniku najmä sviatky (najmä veľkonočné a vianočné), pretože predstavujú špecifický dopyt zákazníkov. Sezónnosť nevlýva na všetky podniky a odvetvia rovnako. Na trhu existujú odvetvia, ktoré pociťujú dopady sezónnosti viac ako iné. V rámci diplomovej práce sme sa zamerali na hodnotenie dopadu sezónnosti v nami vybraných odvetviach a podnikoch. Cieľom práce je preskúmať či a akým spôsobom ovplyvňuje sezónnosť hospodárenie podniku. Zároveň sa zameriavame na zistenie, aké nástroje jednotlivé podniky k analýze dopadov sezónnosti používajú, a akým spôsobom následne tieto dopady vyhodnocujú a eliminujú. Myslíme si, že analýza dopadov sezónnosti na hospodárenie podniku a následné opatrenia podnikov sú téma, ktoré prináša veľký potenciál najmä z hľadiska plánovania a vyhodnocovania. Preto sme sa rozhodli pre bližšie spracovanie tejto problematiky.

Teoretická časť diplomovej práce sa venuje analyzovaniu a spracovaniu problematiky sezónnych výkyvov na Slovensku a v zahraničí. Najskôr sa zaoberáme definíciou sezónnosti vo všeobecnosti a zároveň poukazujeme na rôzne faktory, ktoré ju ovplyvňujú. V ďalšej časti tejto kapitoly poukazujeme na dopady sezónnosti, ktoré sa týkajú nami vybraných odvetví a to najmä stavebníctvo, poľnohospodárstvo, maloobchod a okrajovo aj odvetvia lesníctva a cestovného ruchu.

Cieľom diplomovej práce je zistiť a zhodnotiť dopad sezónnych výkyvov na finančné hospodárenie vybraných podnikov. Výsledkom analýzy bude súbor záverov a odporúčaní, či opatrení pre nami zvolené podniky.

V kapitole Metodika práce a metódy skúmania bližšie charakterizujeme a opisujeme objekty skúmania. Následne definujeme zdroje údajov, ktoré sme v práci použili a ako sme ich získali a použité metódy, ktoré sú v práci využívané.

V 4. kapitole inžinierskej práce sa venujeme zhodnoteniu dopadov sezónnosti na základe informácií, ktoré čerpáme z riadených rozhovorov v rámci zvolených podnikov a tiež na základe údajov z dostupných zdrojov ale aj interných materiálov spoločností. Analýzu

podnikov realizujeme pri prvých dvoch zvolených spoločnostiach Betpres, s.r.o. a Mäsovýroba na základe kvartálnych dát. Táto periodicitu dát je zvolená z dôvodu lepšieho porozumenia sezónnych vplyvov a následnej možnosti popísania javov. V tretej zvolenej spoločnosti Notrhline s.r.o., ktorá pôsobí v oblasti maloobchodu bola realizovaná analýza na základe mesačných dát, kde došlo opäť k zvoleniu tejto periodicity z dôvodu lepšieho poukázania na jednotlivé dopady. V tejto časti tiež poukazujeme na dopady sezónnosti v podnikoch najmä na nami vybraných ukazovateľoch, ktoré najlepšie popisujú jednotlivé dopady a následne je možné lepšie dáta pochopiť.

Po dôkladnej analýze sú v časti diskusia zhrnuté výsledky práce pre jednotlivé firmy a následne predstavujeme odporúčania pre podniky z vybraných odvetví. V tejto časti prinášame viaceré odporúčania, či opatrenia, ktoré by mohli vo vzťahu k sezónnych dopadom podnikom pomôcť, a tým by sa s nimi mohli lepšie vysporiadať.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Prvá kapitola tejto diplomovej práce sa venuje teoretickému definovaniu sezónnosti vo všeobecnosti a tiež jej vplyvom na finančné hospodárenie v rámci vybraných odvetví ako stavebníctvo, poľnohospodárstvo, maloobchod, ktorým sa venujeme detailnejšie. Taktiež sa okrajovo venujeme aj definovaniu dopadov sezónnosti na sektor cestovného ruchu, či lesníctva. Pohľad na túto problematiku prinášame prostredníctvom domácich a zahraničných publikácií.

1.1 Podstata sezónnosti

Sezónne výkyvy môžeme inak nazývať aj sezónnosť, ktorej význam si definujeme nižšie. Gúčík a kol. (2004) definuje sezónnosť ako „nepredvídateľnosť a nerovnomernosť vývoja sociálno-ekonomických javov vplyvom vonkajších príčin počas roka“. Rovnako zameriava svoj pohľad na sezónnosť, ktorá je výsledkom pôsobenia 2 rôznych činiteľov a to ako prírodných tak i sociálnych:

- prírodné činitele – ide najmä o striedanie ročných období, poveternostné vplyvy, či klimatické zmeny,
- sociálne činitele – tradície a zvyklosti, ako napríklad prázdniny, sviatky, rovnako tak víkendy, či výber dovolení v rámci roka, v podstate v rovnakých časových intervaloch.

Sládek (2003) vidí sezónnosť v niektorých hospodárskych javoch, ktoré vo svojom vývoji prejavujú nie trvalé stúpajúcu, klesajúcu alebo ustálenú úroveň a tendenciu, ale menia svoj vývoj a tempo, a to narastaním a poklesom v priebehu určitého obdobia, prevažne počas roka. Tieto výkyvy zapríčiňuje iný opakujúci sa jav. Najmä u mesačných hodnôt mnohých hospodárskych ukazovateľov možno pozorovať, že sa odchyľujú od priemernej mesačnej hodnoty za rok, pričom v priebehu jedného roka prejavujú aj stúpajúcu aj klesajúcu tendenciu, a to vo viacerých odvetviach viackrát.

Huček a Doliak (2014) vnímajú sezónnosť ako pravidelné opakovanie udalosti v rovnakých intervaloch. Pre ekonomický vývoj a jeho analýzu je potrebné vedieť identifikovať neštandardné zmeny nevyplývajúce zo sezónnosti. Preto správne porozumenie sezónnosti umožňuje identifikovanie týchto neštandardných zmien. Sezónnosť ako taká nie je jednoznačná a pri ekonomických ukazovateľoch sa so sezónnosťou najčastejšie stretávame, ak pracujeme s mesačnými alebo štvrťročnými údajmi.

Sládek (2003), Gúčik a kol. (2004), Huček a Doliak (2014) poukazujú najmä na to, že sezónnosťou resp. sezónnymi výkyvmi sa rozumejú periodicky opakované javy. Aktuálne môžeme sledovať množstvo správ a článkov, ktoré hovoria o napríklad vrchole tržieb väčšiny firiem najmä v predvianočnom období, následne po tomto sviatku klesajú. Tieto správy sledujeme už viacero rokov po sebe.

Jaditz (2014) taktiež hovorí o sezónnosti a jej vplyvoch. Sezónnosť vníma ako vzor, ktorý sa viac-menej opakuje každý rok, hoci tento vzor sa môže časom posúvať alebo meniť. Samotné štúdium sezónnosti tiež spája s porozumením hospodárskych cyklov.

Na najzakladanejšej úrovni je intuícia, že sezónnosť je približne cyklický vzor, ktorý sa viac-menej opakuje každý rok. Komplikáciou je, že je možné, že vzor sa bude z roka na rok posúvať alebo meniť svoju krivku. Konsenzus ekonómov je, že tri základné exogénne faktory spôsobujú sezónnosť ekonomických údajov:

- prvým faktorom je počasie; teplota, hodiny denného svetla a pravdepodobnosť silných búrok. Všetky sa menia predvídateľne s kalendárom a ovplyvňujú náklady na mnohé druhy podnikania,
- druhým sú predvídateľné a pravidelné udalosti v kalendári, ako sú Vianoce, konečný termín na zaplatenie federálnej dane v apríli a sviatok Dňa nezávislosti, ovplyvňujú rozhodnutia o výrobe a spotrebe,
- tretím sú sociálne konvencie, ktoré majú vplyv na načasovanie určitých činností. Napríklad rodiny so školopovinnými deťmi si dovolenkujú podľa školského kalendára.

Podniky a spotrebitelia pri plánovaní svojich aktivít tieto exogénne faktory preceňujú, podceňujú alebo prehliadajú. Výrobná spoločnosť môže okamžite načasovať odstávku na prestavbu, či kalibráciu strojov tak, aby sa prispôbila plánu dovolení zamestnancov. V reakcii na to by sa v tom čase mohli zastaviť aj dodávatelia a zákazníci firiem, čo by spôsobilo sezónny prepád v tomto odvetví.

Okrem toho zmeny výrobných techník alebo preferencií môžu zvýrazniť alebo oslabiť sezónne vzory. Napríklad zlepšenie dopravy medzi severovýchodom USA a Kaliforniou môže stlmiť sezónny vývoj cien produkcie na severovýchode krajiny.

Historicky bolo štúdium sezónnosti spojené so štúdiom hospodárskych cyklov. Hospodársky cyklus je typickým znakom nárastu a poklesu resp. prepádu, ktorý sa prejavuje v ekonomických údajoch počas dlhých období, najmä v ukazovateľoch produkcie. Typický

obchodný cyklus trvá približne 48 mesiacov, hoci cyklus môže trvať len 1 až 2 roky alebo až 8 rokov. Predpovede hospodárskych cyklov, alebo dokonca určenie, kde sa v konkrétnom cykle nachádzame, sú dôležité pre podnikanie a vládu. Výsledkom je, že mnohí analytici používajú súčasné údaje na vyvodzovanie záverov o zmenách v celkovej ekonomike. Cieľom je identifikovať zmeny v trende ekonomickej aktivity na základe pohybov určitých ukazovateľov, ako sú údaje o cenách alebo úrokových sadzbách alebo nejaký iný index ekonomickej aktivity, ktorý sa vykazuje.

V kontexte, ktorý Jaditz (2014) spomína vyššie, môže sezónny vzor skomplikovať závery o hospodárskom cykle. Napríklad priemyselná produkcia v prvom štvrtroku výrazne klesá, či už je ekonomika v expanzii alebo recesii. Analytici musia posúdiť, či je pokles v prvom štvrtroku spôsobený sezónnymi faktormi, ktoré zmiznú v nasledujúcom štvrtroku, alebo či je pokles signálom zmeny hospodárskeho cyklu z nárastu na prepad resp. pokles. Rozhodnutia, ako napríklad prijať ďalších pracovníkov, či investovať do nového závodu a vybavenia, budú závisieť od správneho pochopenia príčin ekonomických zmien.

Ďalší, ktorý sa venoval vplyvom sezónnych dopadov bol Levenbach (2017), ktorý popisuje nasledovné: jedným z prvých ľudí, ktorí študovali periodicitu v ekonomike, bol britský astronóm William Herschel (1738 – 1822), ktorý sa pokúsil nájsť vzťah medzi slnečnými škvrnami a cenami pšenice. Ďalším bol bankár James W. Gilbert (1794–1863), ktorý zistil, že splatné bankovky Bank of England boli veľmi žiadané v januári, apríli, júli a októbri kvôli vyplácaniu dividend v týchto mesiacoch.

Dnes vidíme veľa príkladov sezónnosti v ekonomike, najmä čo sa týka dopytu po tovaroch a službách. Každý, kto nakupuje na konci kalendárneho roka, si uvedomuje, že maloobchody, či rôzne ďalšie predajne majú prudký nárast dopytu na konci roka. Niektoré podniky majú v decembri až 25% alebo väčšiu časť svojich celoročných tržieb. V rôznych krajinách môže obdobie vrcholu sezóny vo vzťahu k určitej udalosti v rámci roka vymedzovať iný náboženský sviatok. Dokonca aj produkcia napr. sardely peruánskej vykazuje sedemročné opakujúce sa vzorce spôsobené opakujúcimi sa zmenami morských prúdov.

Sezónnosť teda definuje Levenbach (2017) ako periodické výkyvy, ktoré sa opakujú každý rok alebo isté obdobie s približne rovnakým načasovaním a intenzitou. Napríklad príjmy fariem v Spojených štátoch môžu každý rok od skorej jari do jesene neustále rásť a potom prudko klesať.

Mnoho sezónnych výkyvov sa zaznamenáva dokonca aj počas kalendárnych mesiacov, čo vytvára sezónne zmeny, najmä kvôli tomu, pretože počet pracovných dní sa mení z mesiaca na mesiac. Načasovanie veľkých štátnych sviatkov (napr. Vianoce, ramadán, Veľká noc atď.), otváranie a zatváranie škôl, výplaty dividend korporáciami a fiškálne daňové roky, to všetko prispieva k sezónnym efektom, pretože tieto udalosti majú tendenciu nastať každý rok v podobnom období. Spoločnosti sa často musia pri rozhodovaní o cenovej a inventárnej politike alebo o viazanosti kapitálových výdavkov vysporiadať so sezónnymi výkyvmi. V týchto situáciách chce analytik dopytu vedieť, či zmeny v obchodnej aktivite za dané obdobie boli väčšie alebo menšie ako normálne. Obchodní analytici sa vo všeobecnosti nezhodujú v tom, ako najlepšie riešiť sezónnosť pri jej odhadoch. Niektorí obhajujú používanie metodológií založených na údajoch na sezónne upravovanie údajov pred ich jednoduchou prognózou. Môžu nastať situácie, keď sú sezónne očistené údaje jedinými dostupnými údajmi. Napríklad na internete sú dostupné počítačové databanky obsahujúce širokú škálu sezónne upravených ekonomických údajov, globálnych aj regionálnych. Často má zmysel použiť komerčne dostupné zdroje namiesto toho, aby sme mnohé z týchto dát upravovali sami.

Rovnakým problémom, spôsobeným však ale najmä zvýšeným dopytom, čelia aj iné odvetvia, ako napríklad: hotelierstvo a iné služby v turistických a univerzitných mestách či módnym priemysel (vydáva dve kolekcie ročne).

Na základe vyššie uvedeného a tiež článku V platobnej morálke podnikateľov sú aj sezónne výkyvy (2015) medzi hlavné faktory, ktoré vplývajú na dopady sezónnosti vo vzťahu k finančnému riadeniu podnikov patria najmä sezónnosť odvetví, splatnosti faktúr a sezónne zamestnávanie.

Sezónnosť odvetví

Dopady sezónnosti na rôzne odvetvia evidujú slovenské banky najmä v mesiaci máj, kedy evidujú najväčšie množstvo platieb po splatnosti. V tomto mesiaci zároveň stúpa aj počet neplatičov, je ich o šesť percent viac ako v bežný mesiac. Výpadky v splácaní úverov kopírujú sezónnosť niektorých odvetví.

Napríklad autodopravcovia, stavebníci a nadväzujúce odvetvia pociťujú najväčšie zákazkové sucho od januára do marca, respektíve apríla. Obchod a služby v ubytovaní a stravovaní zase zvyčajne od marca do mája.

Rovnako je možné sledovať jemný nárast podnikateľov, ktorý nie sú schopný splácať svoje záväzky počas dovolenkovej sezóny v auguste a v septembri, ako aj pred vianočnými sviatkami. Výraznejšie rozdiely v platobnej morálke v jednotlivých ročných obdobiach neboli zaznamenané.

Vzhľadom na veľkosť portfólia teda výrazne neovplyvnia nárast delikvencie ani podnikatelia, ktorých predmetom podnikania je stavebníctvo či maloobchod, keďže práve v týchto odvetviach a hlavne v stavebníctve býva problém práve v zimnom ročnom období, kedy sa stretávajú s menším počtom zákaziek.

Dlhá splatnosť faktúr

Chronickým problémom malých podnikateľov je dlhá splatnosť faktúr, ktorá je často 60 až 90 dní. Odberatelia zároveň bežne prekročia aj tieto lehoty a tým dostávajú dodávateľov do druhej platobnej neschopnosti.

V priemere každá štvrtá faktúra mešká po splatnosti 26 dní, spomedzi krajín únie na Slovensku končí najviac pohľadávok na súdoch, ich vymožiteľnosť je veľmi slabá.

Je potrebné si uvedomiť, že krátkodobé faktory je možné efektívne ovplyvňovať štruktúrou financovania, čo klienti v tomto segmente aj často robia. V minulosti sa vyskytla opakujúca sa mierne zhoršená platobná disciplína v prvom kvartáli.

Taktiež je zaznamenaný zvýšený počet omeškaní u mikropodnikateľov na jar, teda okolo obdobia daňového priznania. Podnikatelia musia uhradiť daňovú povinnosť a zároveň evidujú nižší počet objednávok. Závisí to však od typu odvetvia a podnikateľského modelu podnikateľa.

Druhé kritické obdobie zažívajú drobní podnikatelia pred koncom roka. V decembri najvýraznejšie stúpa počet neplatičov. V tomto období sa podnikatelia väčšinou predzásobujú a už im neostanú financie na splátky, odsúvajú ich preto do nového roka. Platby za dodaný tovar im od partnerov prichádzajú až v novom roku, čo ešte viac zhoršuje ich situáciu.

Sezónne zamestnávanie

Synek a Kislingerová (2010) zaradzujú medzi vplyv sezónnosti na celkové finančné hospodárenie podniku aj sezónnu zamestnanosť, ktorá sa v istých odvetviach výrazne prejavuje. Podniky sú nútené počítat' s tým, že v určitom období roka sa dostanú na vrchol

svojej sezóny, čomu musia prispôbiť viacero svojich činností. Medzi hlavné odvetvia, ktoré sú sezónnosťou práce najviac zasiahnuté patrí:

- poľnohospodárstvo,
- stavebníctvo,
- lesníctvo a
- cestovný ruch.

Ide o odvetvia, kde možno jasne sledovať vplyv sezónnosti a jej celkový dopad na finančné ukazovatele podnikov.

Kostolná (2013) tvrdí, že za dočasnú prácu môže byť považovaná práca v tom prípade, ak zamestnávateľ a zamestnanec súhlasia, že ukončenie práce je viazané v súlade s objektívnymi podmienkami k určitému dátumu, na dokončenie úlohy, alebo návrat zamestnanca, ktorý bol dočasne mimo pracovného procesu. Typické prípady dočasnej zamestnanosti sú: sezónne práce, agentúrne zamestnávanie.

Sezónnu nezamestnanosť možno pozorovať predovšetkým v poľnohospodárstve, stavebníctve, cestovnom ruchu a doprave. Mimo sezóny je mnoho zamestnancov bez práce, výhodou však je, že sa tento druh nezamestnanosti dá predvídať. Mareš (2002) ďalej uvádza, že sezónna nezamestnanosť je spojená s prírodným cyklom, typicky vyššiu nezamestnanosť možno zaznamenať v zimnom období, v letnom naopak nižšiu. Jurečka (2006) navyše dopĺňa, že príčinou tejto nezamestnanosti môžu byť výkyvy v spotrebe, ktoré sú vyvolané inštitucionálnymi príčinami, ako sú napr. vianočné alebo veľkonočné sviatky. Podľa Jurečku (2006) sú na počasie typicky viazané práce v poľnohospodárstve, stavebníctve, ťažbe, rybolove a lesníctve. Ďalej sa sezónnosť môže týkať aj spracovateľského priemyslu (najmä potravinárstva), ktorý je úzko spätý práve s poľnohospodárstvom. Za posledný faktor je považované striedanie ročných období, ktoré ovplyvňuje zamestnanosť aj v službách spojených s cestovným ruchom.

V nasledujúcej podkapitole je definovaná sezónnosť v rámci viacerých odvetví, ide o odvetvie poľnohospodárstva, maloobchodu a stavebníctva. Týmto odvetviam je v práci venovaná aj hlbšia analýza v rámci kapitoly výsledky práce, kde je na príklade vybraných podnikov rozanalyzovaný dopad sezónnych vplyvov na jednotlivé odvetvia a ich finančné hospodárenie. Rovnako sa v tejto podkapitole venujeme okrajovo teoretickému pohľadu na sezónnosť v rámci odvetví cestovného ruchu a lesníctva.

1.2 Sezónnosť v kontexte vybraných odvetví

1.2.1 Sezónnosť v odvetví poľnohospodárstva

Poľnohospodárske podniky sa vo všeobecnosti vyznačujú vysokou náchylnosťou na vplyv sezónnych výkyvov, najmä z dôvodu mesiacov úrody pri pestovateľskej činnosti, či období rodenia mláďat pri chove zvierat.

Sezónnosť bola komplexne diskutovaná v rámci poľnohospodárskej ekonomiky, pretože poľnohospodárstvo je typickou sezónnou aktivitou. Podľa Syneka a Kislingerovej (2011) biologické vlastnosti rastlín zodpovedajú za sezónne trendy v ponuke, a teda spôsobujú cenové zmeny. Presnejšie povedané, poľnohospodársky priemysel je príznačný vysokými zásobami a nízkymi cenami v čase zberu, ale obmedzenou ponukou a vysokými cenami v zostávajúcom období roka. To súvisí aj so živočíšnou výrobou.

Vzhľadom na sezónnosť sú podniky nútené plánovať si vopred a často nárazovo pracovné sily aby boli schopný zabezpečiť včasný zber plodín, spracovanie mäsa a podobne. Synek a Kislingerová (2011) definovali základné špecifiká, ktoré sa týkajú sezónnosti práce v poľnohospodárskom odvetví -

- nerovnomerné rozloženie výroby počas roku hlavne u rastlinnej výroby, spôsobuje nerovnomerné využívanie pracovníkov a strojov, čo kladie väčší dôraz na organizáciu podniku,

- nárazová potreba veľkého počtu menej kvalifikovaných pracovníkov (zbery ovocia, chmeľu a iné),
- sezónnosť tržieb a nákladov kedy musí podnik viazať značnú časť svojich prostriedkov pri

zakladaní úrody a očakávať patričný výnos pri zožatí a jej následnom predaji o niekoľko mesiacov neskôr,

- potreba viazania značných finančných prostriedkov na dlhé obdobia,
- tento fakt úzko súvisí s výberom financovania a dohodnutím dodávateľských a odberateľských vzťahov.

Vochozka (2022) radí medzi ďalšie špecifikum, ktoré je príznačné pre tieto podniky aj samotnú likviditu a teda schopnosť splácať svoje záväzky v termínoch splatnosti, resp. mať k dispozícii dostatok finančných prostriedkov.

Vzhľadom na potrebu značných finančných prostriedkov v čase hlavnej podnikateľskej sezóny poľnohospodárskeho podniku sa ukazovatele likvidity v čase výrazne odlišujú. Súvisí to najmä s už spomínanou potrebou finančných prostriedkov pre určité obdobia roka. Tie súvisia s najímaním pracovnej sily, čerpaním úverov, resp. krátkodobých pôžičiek, či kontokorentných úverov, splácaním faktúr, nákupom potrebných surovín a materiálov, ktoré súvisia so zberom a spracovaním konečného produktu.

1.2.2 Sezónnosť v odvetví maloobchodu

De Mesquita a Martins (2011) považujú za bežný faktor súvisiaci s maloobchodným odvetvím - sezónne kolísanie tržieb, podstatne rozširuje riziko spojené s týmto odvetvím. Sezónnosť alebo sezónne dopady v užšom zmysle znamenajú vlastnosť, ktorá sa vyskytuje v danej sezóne. V širšom zmysle znamená pravidelné vzorce určené sezónami počas určitého počtu období. Sezónnosť predaja sa týka zmien v celkovom predaji, ktoré prebiehajú počas jedného roka a potom sa rok čo rok opakujú. Neovplyvňujú ročný objem predaja, ale objemy v konkrétnych obdobiach, ako sú mesiace alebo týždne.

Sezónnosť v predaji silne ovplyvňuje odvetvie maloobchodu, najmä kvôli vybraným obdobiam. Napríklad Vianoce, sú uvádzané ako obdobie vyššieho objemu predaja, ktorý z dôvodu porovnania zahŕňa aj neskoršie zásoby.

1.2.3 Sezónnosť v odvetví stavebníctva

Trávník a kol. (2003) hovoria o typických črtách stavebného podniku, kde poukazujú na dopady sezónnosti a teda aj vonkajšie vplyvy ako napr. poveternostné podmienky (teplo, zima, dážď) a iné.

Pre stavebníctvo je typické, že patrí k odvetviam, ktorých správanie je určené prevažne vonkajšími vplyvmi. Pri stavebnej výrobe sa veľmi výrazne prejavujú vplyvy klimatické, hydrologické, energetické a dopravné, vplyv miestnych stavebných hmôt, pracovných síl atď. Napr. poveternostné vplyvy môžu zásadným spôsobom ovplyvniť priebeh a výsledok stavebných prác vykonávaných pod šírým nebom. Začiatok stavebnej výroby na stavenisku je spravidla realizovaný až po prieskume terénu, čo môže značne ovplyvniť stupeň individuálnosti stavebnej produkcie. Vonkajším vplyvom veľkého významu je široká väzba stavebného podniku na strojársky, hutný, chemický, drevospracujúci a iný priemysel a vzápätí na nákladnú dopravu. Kooperačné vzťahy čo do objemu, štruktúry a času s inými odvetviami národného hospodárstva patria k špecifikám stavebnej výroby. Stavebná výroba

jedného stavebného podniku je často priestorovo rozptýlená do niekoľkých okresov. Po dokončení jednej akcie sa pracovníci a zariadenia premiestňujú. Uvedené vonkajšie vplyvy a špecifiká vyvolávajú niektoré zvláštne druhy nákladov a pôsobia nepriaznivo na ekonomiku stavebného podniku.

Vplyv počasia zdôrazňuje aj rovnako Gold (2019), ktorý poukazuje na to, že len málo iných odvetví prechádza sezónnymi vzostupmi a pádmi na rovnakej úrovni ako stavebný sektor. Pre stavebné firmy nie je bezpečné posielat' svojich zamestnancov von v daždi, snehu, krupobití alebo v inom nepriaznivom počasí.

Povaha sezónnosti v stavebníctve neznamena, že firmy by mali prerušovat' svoju podnikateľskú činnosť počas chladných období. Tieto časti roka dávajú ideálnu príležitosť pripraviť sa na nasledujúcu sezónu.

Leto je pre stavebné firmy najrušnejším obdobím roka, zatiaľ čo zima, naopak je obdobím pokoja v stavebníctve.

Aj napriek tomuto by mali stavebné firmy počítat' s príchodom chladnejších období a naplánovat' postup prác tak, aby práce, ktoré sú tiež k dokončeniu zákaziek potrebné ale realizujú sa v interiéri boli naplánované na mesiace od novembra do februára.

Trávník a kol. (2003) poukazujú aj na to, že samotná potreba kapitálu, vedúca najmä k úspešnému finančnému hospodáreniu je ovplyvnená sezónnosťou:

„Zmeny potreby kapitálu sú taktiež vyvolané sezónnymi a konjunktúrnymi výkyvmi, nedostatkami v zásobovaní, zmenami v technológií výroby a v sortimente, nedostatkom, prípadne prebytkom kapitálu, alebo boomom v odbyte. Najjednoduchšie je určiť potrebu kapitálu z bilancie, kde strana aktív ukazuje potrebu kapitálu a strana pasív jeho krytie.“

Na potrebu dostatku kapitálu poukazuje opäť Gold (2019), ktorý hovorí, že vzhľadom na to, že sa nedá presne predpovedať, kedy klient zadá veľkú zákazku alebo posunie konečný termín projektu bez upozornenia a aby mohli majitelia stavebných firiem reagovat' na okamžité požiadavky počas rušnej sezóny, musia si zabezpečiť rezervné financovanie, slúžiace na vykrytie aktuálnej potreby. Úvery na podnikanie v stavebníctve môžu spoločnostiam poskytnúť hotovosť, ktorú potrebujú na uspokojenie požiadaviek klientov, a udržať tak obchod vo svojom prirodzenom chode. Úvery, tiež zabezpečujú potrebné finančné prostriedky, ktoré firmy potrebujú na najímanie dočasných zamestnancov a nákup materiálov počas rušného obdobia roka.

1.2.4 Sezónnosť v odvetví cestovného ruchu a lesníctva

Odvetvie cestovného ruchu

Sezónnosť rovnako vplýva aj na ďalšie odvetvia, výrazne ovplyvňuje odvetvie cestovného ruchu.

Hengyun, Goh, Hung a Chen (2018) tvrdia, že dopady sezónnosti v cestovnom ruchu sa prejavujú najmä v periodicite dopytu po cestovaní. Samotná sezónnosť znamená pre cestovný ruch veľkú výzvu a výrazne ovplyvňuje viaceré aspekty ekonómie cestovného ruchu ako nestabilitu trhu kvôli dočasným zamestnaniam. Najdôležitejším faktorom spôsobujúcim sezónnosť dopytu cestovného ruchu je prirodzená sezónnosť, ktorá je určená hlavne klimatickými elementami ako sú počasie, zrážky, vlhkosť, veternosť a teplota. Počas obdobia chladnej zimy budú mať ľudia v krajine vyššiu tendenciu navštíviť teplé krajiny a naopak, počas horúčav letnej sezóny budú uprednostňovať dovolenku v chladnejších destináciách. Klíma má preto významný vplyv na sezónny dopyt cestovného ruchu.

Rovnako sezónnosť dopytu daného odvetvia ovplyvňujú rôzne sviatky, nariadené čerpanie dovolení u veľkých firiem, či obdobia školských prázdnin, najmä tých letných a zimných, na čo poukazuje Gúčik a kol. (2004).

Každý poskytovateľ služieb cestovného ruchu si musí byť vedomý sezónnosti tohto odvetvia. Je nevyhnutné aby dokázal sezónu a najmä jej vrchol správne odhadnúť, pripraviť sa a využiť jej možnosti.

Odvetvie lesníctva

Rovnako je potrebné spomenúť aj dopady sezónnosti na oblasť lesníctva, ktoré sa s jej pôsobením musí tiež vysporiadať.

Medzi hlavné faktory, ktoré ovplyvňujú lesníctvo zaraďujú Safak a Goksu (2019) najmä poveternostné podmienky, ktoré sú dôležité pri ťažbe dreva a jeho následnom odvážaní pomocou lesných ciest. Obdobia leta ale najmä sucha, tiež nízkych teplôt v zime sú ideálne pre zvážanie dreva z miest ťažby do miest spracovania. Cesty sú v týchto obdobiach ľahko zjazdné a nevyskytujú sa problémy so zapadávaním strojov, či dokonca nedostupnosťou niektorých lokalít, kvôli minimálnej prejazdnosti lesných ciest.

S týmto úzko súvisí aj sezónne zamestnávanie odvetvia, ktoré je príznačné pre obdobia, kedy ťažba a odvozu dreva nebránia nepriaznivé poveternostné podmienky. Vtedy potrebujú

podniky z tejto oblasti nabrat' čo najviac kvalifikovaných ale aj menej kvalifikovaných pracovníkov (najmä na pomocné práce) a vyt'ažiť z tohto obdobia čo najviac.

Najmä v oblasti Slovenska sú pre lesníctvo ideálne obdobia od marca do októbra, kedy sú podmienky pre ťažbu najlepšie. Naopak zimy, tým že nie sú tak chladné nie sú takmer vôbec odvetvím lesníctva využívané. Dôvodom sú hlavne neprejazdné cesty a ťažká dostupnosť terénu, kde prebieha ťažba.

2 Cieľ práce

Dopady sezónnosti pozorujeme najmä prostredníctvom vonkajších a teda neovplyvniteľných vplyvov na spoločnosti pôsobiace na trhu, medzi hlavné zaraďujeme poveternostné podmienky, či zmeny v dopyte na základe obdobia roka. So sezónnymi výkyvmi sa teda potýka väčšina firiem, ktoré sa následne s ňou musia vysporiadať, najmä s ohľadom na finančné hospodárenie a zdravie podniku.

Hlavným cieľom inžinierskej práce je zistiť a zhodnotiť dopad sezónnych výkyvov na finančné hospodárenie vybraných podnikov. Pre dosiahnutie hlavného cieľa sme si stanovili čiastkové ciele, ktoré sme v práci naplnili, ide najmä o:

- rešerš a zoznam dostupnej literatúry, ktorú sme použili v teoretickej časti práce,
- výber vhodných objektov skúmania, pričom najprv sme zvolili odvetvia, ktoré sú výrazne zasiahnuté sezónnosťou,
- identifikáciu podnikov zo zvolených odvetví na základe regionálnej príslušnosti, ktoré v práci analyzujeme,
- výber jednotlivých metód získania a spracovania údajov a stanovenie ukazovateľov, na základe ktorých vykonáme analýzu a najlepšie poukážeme na dopady sezónnosti,
- zhodnotenie súhrnných dopadov sezónnosti,
- zhodnotenie mesačných resp. kvartálnych výkyvov na finančné hospodárenie podnikov,
- poukážanie dopadov na zvolené finančné ukazovatele,
- vykonanie analýzy na základe zvolených postupov.

3 Metodika práce a metódy skúmania

3.1 Charakteristika objektov skúmania

Pre splnenie cieľa našej práce sme vybrali 3 firmy, ktoré bližšie charakterizujeme. Jednotlivé firmy boli vybrané z dôvodu toho, že pôsobia v sektoroch, ktoré sú ovplyvňované sezónnymi výkyvmi v najväčšej miere. Najmä stavebníctvo a poľnohospodárstvo. Sezónnosť sme poukázali aj na príklade firmy pôsobiacej v sektore maloobchodu. Kritériom pre výber podnikov bola aj ich regionálna príslušnosť, a tým pádom lepšie získavanie údajov a tiež pochopenie samotného finančného hospodárenia a následne aj sezónnych dopadov.

Prvou firmou, ktorá je v kapitole výsledky práce rozoberaná je spoločnosť **Betpres, s.r.o.**, ktorá sa venuje najmä stavebnej a obchodnej činnosti hlavne na slovenskom trhu. Svoje pôsobenie začala v roku 1994, od tohto dátumu je jej prvoradou činnosťou výstavba, rekonštrukcie a teda vo všeobecnosti stavebná výroba. V začiatkoch sa jednalo o pridruženú stavebnú činnosť, no postupom rokov sa firma začala venovať komplexnej výstavbe a aktuálne vystupuje ako generálny dodávateľ stavebných prác. Pôsobí teda najmä v sektore stavebníctva a hlavne na slovenskom trhu. Firmu sme si vybrali na základe oblasti jej pôsobenia, veľkosti a na základe dostatočného trhového podielu na slovenskom trhu, najmä v regióne východného Slovenska.

V závislosti od počtu zamestnancov, ročného obratu a ročnej bilančnej sumy sa podnik radí medzi stredné podniky.

V tabuľke číslo 1 môžeme sledovať vývoj tržieb, bilancie a zamestnancov v rámci rokov 2017-2020 vo firme Betpres, s.r.o.

Tab. 1 Stav tržieb v €, bilancie v € a priemerný počet zamestnancov za roky 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
Tržby	8.794.962	15.696.280	17.877.421	17.206.432
Bilancia	3.383.921	5.145.938	5.125.029	4.913.323
Priemerný počet zamestnancov	71	73	70	74

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky a výročnej správy Betpres, s.r.o.

Druhou spoločnosťou, ktorá bude rozoberaná v tejto diplomovej práci je firma, ktorá sa venuje mäsovýrobe, konkrétne predaju a výrobe mäsa. Firma si neželá byť menovaná, preto jej budeme hovoriť - **Mäsovýroba**. Proces firmy je v podstate jednoduchý, ide o výkup špecifického typu zvierat, následné porážanie na vlastnom bitúnku a distribúcia mäsa primárne do zahraničia. V rámci Slovenskej republiky táto firma nemá konkurenciu.

V závislosti od počtu zamestnancov, ročného obratu a ročnej bilančnej sumy sa podnik radí medzi malé podniky.

Na nasledujúcej tabuľke číslo 2 môžeme pozorovať stav tržieb za roky 2017 až 2020, tiež stav aktív a pasív v eurách – teda bilanciu a priemerný počet zamestnancov firmy Mäsovýroba.

Tab. 2 Stav tržieb v €, bilancie v € a priemerný počet zamestnancov za roky 2017 – 2020

Rok	2017	2018	2019	2020
Tržby	2.225.817	2.310.067	2.441.354	1.511.811
Bilancia	296.417	404.454	650.037	743.465
Priemerný počet zamestnancov	6	6	6	6

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky a výročnej správy firmy Mäsovýroba.

Vlastník firmy je zahraničná osoba, ktorej snahou je výkup zvierat za čo najnižšiu cenu oproti cenám v zahraničí a následná distribúcia pri rovnako čo najnižších nákladoch, čo by v mieste pobytu vlastníka nebolo až tak výhodné. Práve z toho dôvodu si zahraničný majiteľ zriadil túto firmu na Slovensku. Výber firmy prebehol na základe jej špecifickosti a relatívne vysokému vplyvu samotnej sezónnosti na oblasť podnikania.

Poslednou spoločnosťou, kde bol robený výskum je spoločnosť **Northline s.r.o.**, ktorá vznikla v roku 2019, kedy sa oddelila od spoločnosti SAMM s.r.o..

V nasledujúcej tabuľke môžeme sledovať tržby v rokoch 2020 a 2021 v eurách, konečný stav aktív a pasív v týchto obdobiach a priemerný počet zamestnancov firmy Northline s.r.o.

Tab. 3 Stav tržieb v €, bilancie v € a priemerný počet zamestnancov za roky 2020 a 2021

Rok	2020	2021
Tržby	1.221.741	1.975.442
Bilancia	469.794	554.622
Priemerný počet zamestnancov	4	4

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky a výročnej správy Northline s.r.o.

Primárnym predmetom podnikania je predaj strešných nosičov a boxov rôznych značiek so sústredením na vlastnú značku Northline. Počas celého roka sa spoločnosť venuje maloobchodnému a veľkoobchodnému predaju strešných nosičov, boxov, doplnkov, autopríslušenstva a autostanov. Špecifikom firmy je jej samotný ponúkaný primárny produkt, ktorý je rovnako ovplyvnený sezónnymi vplyvmi.

3.2 Zdroje údajov a použité metódy

Medzi základné metódy, ktoré boli použité v diplomovej práci patrí -

- analýza – pomocou skúmania problematiky v hlbších súvislostiach,
- abstrakcia – používaná najmä na oddelenie relevantných a nerelevantných informácií,
- deskripcia – opis,
- dedukcia – vyvodenie záverov
- a konkretizácia – uvedenie údajov pomocou tabuliek a grafického zobrazenia.

Podkladom pre teoretickú časť boli slovenské a zahraničné zdroje, išlo najmä o publikácie od Gúčik a kol., Synek a Kysligerová, či Jaditz, ktorý vo svojich dielach poukazujú na dopady sezónnosti na finančné hospodárenie podnikov resp. odvetví.

V rámci praktickej časti sme údaje získavali najmä prostredníctvom riadených rozhovorov, pričom firmám boli položené otázky. Pre lepšiu orientáciu sme zoradili otázky do 4 blokov, kde jednotlivé otázky na seba nadväzovali a spolu súviseli.

Prvý blok pozostáva z jednej otázky, ktorá sa vo všeobecnosti dotazuje na sezónnosť, ktorá ovplyvňuje daný podnik v danom sektore pôsobenia -

- *Otázka č. 1 – Ako vo všeobecnosti sezónnosť ovplyvňuje podnik?*

V druhom bloku otázok sme sa snažili konkrétnejšie zistiť dopady sezónnych výkyvov rámci firmy, ktoré zasahujú do podnikania na mesačnej báze a sú pozorovateľné v rámci priebehu roka -

- *Otázka č. 2 – Aké mesiace, resp. kvartály sú pre firmu v rámci roka najpriaznivejšie, ktoré na druhú stranu sú slabšie z hľadiska zákaziek, objednávok, výnosov, nákladov?*
- *Otázka č. 3 – Je možné sledovať výkyvy aj na báze jednotlivých mesiacov alebo ide najmä o obdobia leto/zima?*
- *Otázka č. 4 – Čím je kompenzovaný pokles výnosov v mesiacoch mimo sezóny resp. v mesiacoch kedy nie je vystavených toľko faktúr?*

Tretím blokom sú otázky, ktorými chceme zistiť akým spôsobom sa firmy pripravujú na vplyv sezónnych výkyvov -

- *Otázka č. 5 – Akým spôsobom prebieha príprava firmy na sezónu v súvislosti financiami – peňažná zásoba, krátkodobé/dlhodobé úvery, kratšie splatnosti vystavených faktúr, dlhšie splatnosti dodávateľských faktúr, prípadne iné?*
- *Otázka č. 6 – V dôsledku sezónnosti dochádza vo firme k predzásobeniu alebo firma reaguje na aktuálne potreby a spolieha sa na dostatok materiálov aj napriek aktuálnej situácii?*
- *Otázka č. 7 – Dochádza v rámci vašej firmy k zmene účtovaných cien za prácu resp. materiál, práve z dôvodu sezónnosti, kedy sa môže stať, že musíte dopyt po prácach resp. službách odmietnuť z dôvodu chýbajúcej pracovnej sily alebo prácu viete vykonať dodatočným najatím zamestnancov, čo ale je náklad navyše? Prípadne dochádza k zmene všeobecnej ponuky spoločnosti?*

Vo štvrtom bloku otázok sme prešli k špecifickým otázkam, ktoré sa týkali najmä zamestnanosti, rôznym odhadom, špecifikám, prípadným investíciám na základe vplyvov sezónnosti a v neposlednom rade aj otázke dopadu na firmu z dôvodu situácie okolo pandémie COVID-19, ktorá je už dva roky témou číslo 1 všade vo svete.

- *Otázka č. 8 – Disponuje firma sezónnymi zamestnancami alebo má po celú dobu roka svojich stabilných zamestnancov?*
- *Otázka č. 9 – Je možné odhadnúť nasledujúcu sezónu, ak áno ako?*
- *Otázka č. 10 – Eviduje firma špecifický typ tovarov resp. služieb, ktoré možno vykonávať iba v istom období roka?*

- *Otázka č. 11 – Akým spôsobom sú realizované investície, či už do vybavenia ako sú stroje, materiály alebo do informačných systémov? Záležia na danom období roka resp. sezóne, kedy firma očakáva najvyššie príjmy?*
- *Otázka č. 12 - Aký dopad na podnik mal COVID?*

Následne sme pristúpili k získaniu údajov z účtovných závierok spoločností teda zo súvahy, výkazu ziskov a strát a tiež výročných správ. Taktiež boli počas stretnutí poskytnuté interné dáta firiem, ktoré nie sú verejne dostupné.

Výsledkom analýzy vo časti výsledky práce sú zistenia týkajúce sa aspektov sezónnosti a ich dopad na finančné hospodárenie podnikov.

V tejto časti sme výsledky interpretovali najmä komentárom k zisteniam a pomocou grafického zobrazenie prostredníctvom stĺpcových grafov, ktoré hovoria o stavoch v podnikoch, a tiež zobrazenie pomocou čiar, ktoré hovorí o priebehu resp. vývoji ukazovateľov resp. indikátorov.

Pre lepšie pochopenie a analýzu podnikov sme vykonali výpočet ukazovateľov v rámci kvartálov alebo mesiacov, podľa hodnotenej spoločnosti a to konkrétne:

- osobné náklady / tržby, kde sledujeme najmä ako sa vyvíja počet zamestnancov v rámci roka aj s ohľadom na sezónu,
- výška čerpaného kontokorentného úveru / celkové povolené čerpanie, kde ide o podiel čerpaného kontokorentného úveru na celkovom možnom čerpaní,
- $(\text{krátkodobé pohľadávky} + \text{zásoby} + \text{krátkodobý finančný majetok}) / (\text{krátkodobé záväzky} + \text{bežné bankové úvery})$, tento ukazovateľ je v práci uvedený ako ukazovateľ celkovej likvidity a hovorí o platobnej spôsobilosti podniku,
- tržby kvartálne / celkové tržby za rok, kde ide o poukázanie najvýnosnejších mesiacov v rámci roka,

kde sme následne na týchto ukazovateľoch demonštrovali dopad sezónnych výkyvov.

4 Výsledky práce

V tejto kapitole sa venujeme dopadom sezónnosti na vybrané podniky, ktoré pôsobia v sektore stavebníctva, poľnohospodárstva a maloobchodu. Postupne sú rozanalyzované jednotlivé bloky otázok, kde analyzujeme najmä vybrané aspekty sezónnosti.

Táto kapitola je štruktúrovaná podľa definovaných blokov v metodológii práce, kde sú na základe komentárov a grafického znázornenia popísané dopady sezónnosti. V rámci podnikov Betpres, s.r.o. a Mäsovýroba vykonávame analýzu kvartálne, zatiaľ čo spoločnosť Northline analyzujeme mesačne. Dôvodom pre inú periodicitu je samotný dopad sezónnosti, ktorý najlepšie sledovať na uvedenej dĺžke období.

4.1 Dopad sezónnosti na Betpres, s.r.o. zo sektoru stavebníctva

Pre lepšie chápanie fungovania podniku a zistenie reálnych vplyvov resp. dopadov sezónnosti na podnik, bola v spoločnosti vedená diskusia, v ktorej boli položené viaceré otázky týkajúce sa sezónnosti. Na základe získaných odpovedí a dát z výkazu ziskov a strát a súvahy resp. výročnej správy spoločnosti je nižšie spracované pochopenie dopadov na firmu a podklady k týmto tvrdeniam.

4.1.1 Súhrnný dopad sezónnosti na podnik Betpres, s.r.o.

Sezónnosť ovplyvňuje podnik najmä z hľadiska stavu peňažných prostriedkov a plánovania práce zamestnancov resp. pracovníkov. Sezónnosť ako taká ovplyvňuje najmä dlhodobé plánovanie. Dôležité je, aké typy zákaziek sú zazmluvnené z hľadiska trvania resp. objemu práce. Pre zimné mesiace sa firma snaží získať zákazky v interiéroch, a to najmä rekonštrukcie už existujúcich objektov.

Na grafe číslo 1 si predstavíme stav peňažných prostriedkov na konci obdobia po kvartáloch, a teda na konci 3., 6., 9. a 12. mesiaca v rokoch 2019 a 2020. Je možné sledovať, že firma má túto hodnotu v prvom kvartáli relatívne vysokú - nezačali sa stavebné práce a dobiehajú úhrady z realizovaných zákaziek minulých období. Následne z dôvodu realizácie zákaziek táto hodnota klesá a ku koncu roka opäť stúpa, z dôvodu inkasa pohľadávok za už zrealizované stavebné práce. Tu možno sledovať dopad sezónnosti v odvetví stavebníctva, kedy firma musí predom plánovať svoje výdavky z dôvodu nerovnomernej fakturácie za odvedené práce, kedy následné inkaso nie je v rámci roka pravidelné, ale je rozdelené

nerovnomerne. Súvisí to najmä s obdobiami, kedy firma realizuje svoju činnosť v plnej kapacite a s obdobiami, kedy množstvo zákaziek je obmedzené napr. počasím.

Graf 1 Stav peňažných prostriedkov v € na konci kvartálov 2019 a 2020

Zdroj – vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej zvierky Betpres, s.r.o.

Na základe odpovedí v rámci prvého bloku otázok so spoločnosťou možno dospieť k záveru, že sezónnosť ovplyvňuje podnik najmä z hľadiska riadenia finančných prostriedkov. Ďalším faktorom je zamestnanosť a plánovanie. Firma musí na základe skúseností z minulých období a taktiež na základe poveternostných a prírodných podmienok plánovať jednak prácu pre zamestnancov, ale aj jednotlivé zákazky ako celok. Nemôže si dovoliť výpadky zamestnancov, najmä z dôvodu zazmluvnených prác. Rovnako musí firma neustále sledovať cash-flow a reagovať na aktuálne potreby podniku na trhu.

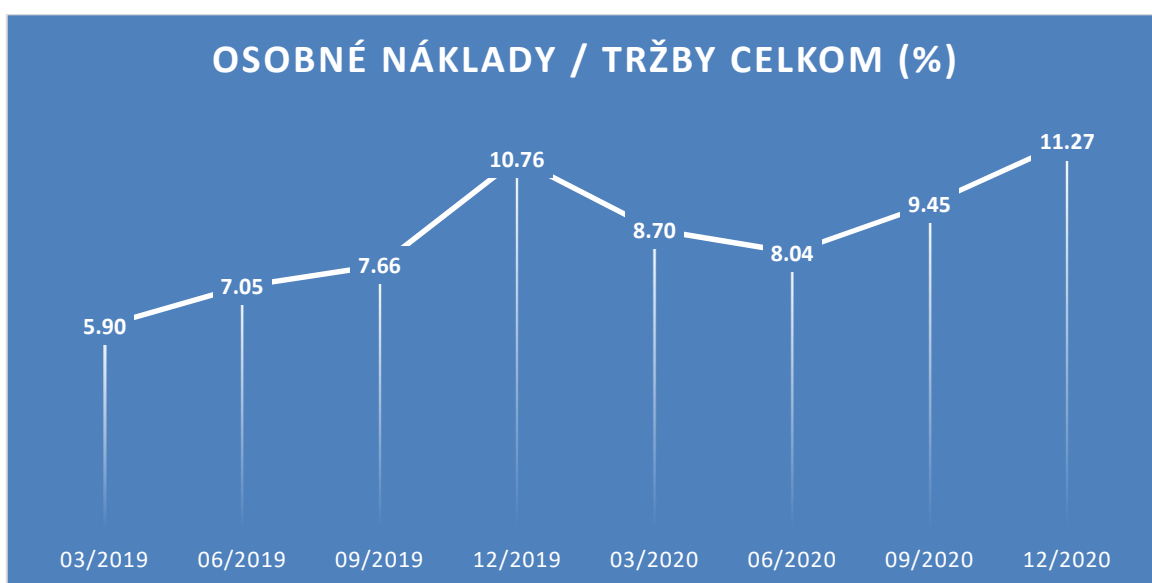
4.1.2 Mesačné vplyvy a dopady sezónnosti na podnik Betpres, s.r.o.

Z hľadiska zákaziek a realizovaných prác sú pre firmu najlepšie mesiace máj -september, kedy firma funguje na 100%. Medzi najhoršie obdobie patrí december – február, kedy nie sú realizované zákazky v takých objemoch, rovnako nie sú zaznamenávané ani príjmy do firmy, keďže pohľadávky už boli splatené ku koncu minulého roka (koniec novembra, začiatok decembra).

V tejto analýze možno sledovať sezónnosť odvetvia, ktorá sa prejavuje vo vyťaženosti firmy a množstve realizovaných zákazok. Je zrejmé, že firma v určitých mesiacoch roka (počas

tzv. sezóny) vykonáva svoju činnosť v maximálnom rozsahu a naopak v zimnom období nemá dostatok zákazok.

V dôsledku tohto javu firme stúpajú náklady na zamestnancov a na ukazovateli – osobné náklady (mzdy, odvody do poisťovní) / tržby celkom v % je možné tento jav sledovať. Na grafe číslo 2 možno vidieť stúpajúci podiel osobných nákladov na tržbách. Začiatkom roka, a teda v prvých kvartáloch, je tento podiel vyšší, pretože firma platí zamestnancom mzdy, ale nerealizuje až toľko zákaziek resp. stavebných prác. Následne v rámci roka tento ukazovateľ síce stúpa ale pomalším tempom, práve z dôvodu navýšenia tržieb pri relatívne rovnakej hodnote nákladov na zamestnancov.

Graf 2 Osobné náklady/ tržby celkom v %, kvartálne za 2019 a 2020

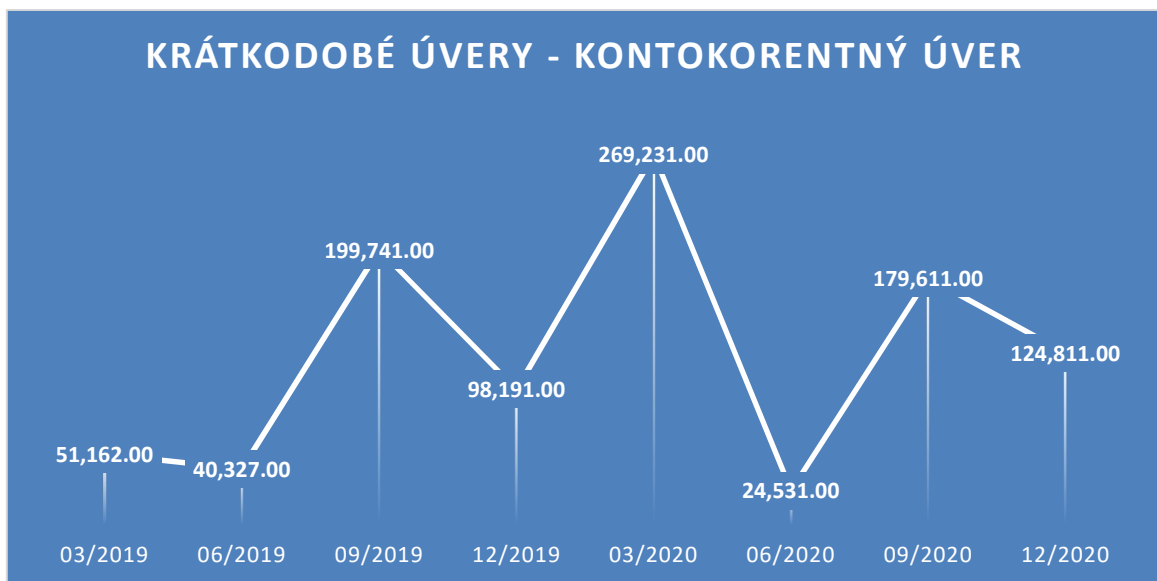
Zdroj: vlastné spracovanie na základe interných materiálov Betpres, s.r.o.

Mesačné výkyvy nie sú tak významne v rámci jednotlivých mesiacov, keďže pri tomto odvetví nejde o tak dlhé obdobie aby boli viditeľné zmeny, či vo výnosoch, nákladoch, počte zákaziek a podobne. Výkyvy možno najlepšie sledovať po kvartáloch, niekedy aj rokoch.

Firma sa aj z hľadiska plánov a rozpočtov opiera najmä o údaje rozdelené do kvartálov minulých období, kedy je schopná naplánovať predpokladané náklady na obstaranie materiálu, zabezpečenie ľudského kapitálu a prípadne investície. Výkazy sú tiež zasielané na štvrťročnej báze.

Spoločnosť si v rámci „dobrých“ mesiacov tvorí finančnú rezervu, ktorá je práve pripravená na preklopenie „horších“ mesiacov z hľadiska výnosov, resp. je pripravená na prípadný nákup takého materiálu, ktorý sa predpokladá, že zdražie.

Rovnako na preklopenie tzv. hluchého obdobia spoločnosť čerpá kontokorentný úver, pri ktorom má v banke povolené čerpanie až do 1,5 milióna €. Na nasledujúcom grafe číslo 3 možno sledovať stav krátkodobých úverov, teda práve kontokorentného úveru ku koncu štvrťrokov. Stav čerpania výhradne súvisí s celkovou potrebou finančných prostriedkov na realizáciu hlavnej činnosti firmy, a navyšuje sa najmä vtedy, ak firma získa väčšiu zákazku, ktorú nevie pokryť v celej výške z finančnej rezervy. Výšku krytia pomocou vlastných prostriedkov si vedenie spoločnosti určilo samo na základe skúseností a výsledkov firmy z predošlých rokov a celkovo období.

Graf 3 Krátkodobé úvery – kontokorentný úver, vývoj po kvartáloch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Betpres, s.r.o.

Celkový podiel čerpaného kontokorentného úveru s celkovým možným čerpaním v hodnote 1,5 milióna € je možné sledovať na nasledujúcich tabuľkách číslo 4 a 5 v riadku – Podiel na celkovom možnom čerpaní – celkovo až 1,5 milióna €. Z nižšie uvedeného vyplýva, že firma čerpá kontokorentný úver najmä v 3. kvartáli roka 2019 a 2020. Tento fakt firma vysvetľuje neskorším inkasom pohľadávok od odberateľov a stále potrebnými finančnými prostriedkami na zabezpečenie plynulej práce na stavbách. Ide najmä o zabezpečenie materiálu, ale aj menších pomocných firiem - subdodávateľov, ktoré s firmou pri zákazkách úzko spolupracujú.

Rovnako možno sledovať, že firma neprekročila 17% celkového podielu čerpania k celkovej výške povoleného čerpania, čo hovorí o jej dobrom zdraví a schopnosti financovať chod firmy z vlastnej finančnej rezervy.

Tab. 4 Podiel čerpaného kontokorentného úveru k celkovému možnému čerpaniu 2021

Obdobie	03/2019	06/2019	09/2019	12/2019
Krátkodobé úvery v €	51. 162,00	40. 327,00	199. 741,00	98. 191,00
Podiel na celkovom možnom čerpaní – max 1,5 mio €.	3,41%	2,69%	13,32%	6,55%

Zdroj – vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky a interných dokumentov Betpres, s.r.o.

Tab. 5 Podiel čerpaného kontokorentného úveru k celkovému možnému čerpaniu 2020

Obdobie	03/2020	06/2020	09/2020	12/2020
Krátkodobé úvery v €	269. 231,00	24.531,00	179. 611,00	124. 811,00
Podiel na celkovom možnom čerpaní – max 1,5 mio €.	17,95%	1,64%	11,97%	8,32%

Zdroj – vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky a interných dokumentov Betpres, s.r.o.

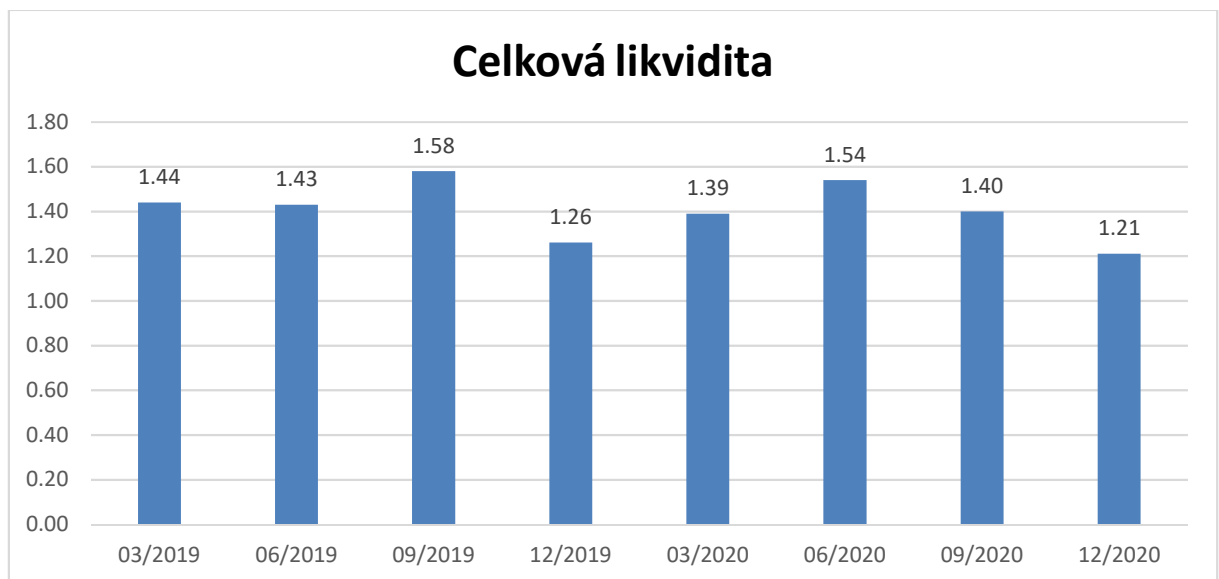
Najnižšie čerpanie možno sledovať počas letných mesiacov, ktoré sú pre firmu tzv. „vrchol sezóny“, kedy realizuje väčšinu zákaziek. Na toto obdobie pripravujú aj zamestnancov, ktorý čerpajú dovolenky mimo sezóny. Rovnako sú zazmluvnené dodávateľské firmy, ktoré úzko s firmou spolupracujú.

Samotné dopady firma v rámci mesiacov neviduje. Jedná sa najmä o vplyvy dlhších období a to najmä štvrťroka, prípadne roka alebo dlhšieho obdobia. Toto úzko súvisí s odvetvím stavebníctva, kde firma primárne pôsobí. Celkovo sa dá povedať, že jednotlivé kvartály skoro presne kopírujú ročné obdobia t.j. jar, leto, jeseň, zima, ktoré sú pre oblasť stavebníctva špecifické. Zatiaľ čo v lete je firma najúspešnejšia a je schopná realizovať všetky práce, v období zimy zákazky v takom objeme realizované nie sú. Na preklopenie období, kedy firma nie je schopná generovať požadovaný zisk a rovnako tak nechce zasahovať do svojich finančných rezerv slúži kontokorentný úver, ktorý firma čerpá z banky a slúži práve na úhradu faktúr v horších obdobiach roka.

4.1.3 Reakcie na sezónne vplyvy podniku Betpres, s.r.o.

Firma sa na sezónu pripravuje najmä plánovaným čerpaním dovolení zamestnancov firmy, predschváleným kontokorentným úverom vo výške presahujúcej možné zákazky na základe skúseností z minulých rokov. Dobu splatnosti faktúr firma ponecháva v rovnakej výške počas celého roka, zároveň tvorí finančnú rezervu, ktorú si na účte necháva v dostatočnej výške pre krytie predpokladaných ale aj neočakávaných výdavkov na základe finančných plánov a rozpočtov.

S týmto súvisí aj likvidita firmy, kde najlepšie na ukazovateli celkovej likvidity viditeľnej na grafe číslo 4 možno sledovať priebeh likvidity spoločnosti v rámci kvartálov rokov 2019 a 2020. Počas kvartálov 1,2 a 3 sa hodnoty udržiavajú na relatívne odporúčaných hodnotách resp. tesne pri minimálnych hraniciach. Firma je schopná splácať svoje dlhy a je na tom relatívne dobre, ak by nastala neočakávaná situácia. Nižšie hodnoty možno sledovať na konci jednotlivých rokov. Toto súvisí najmä s nižším objemom prác ale s rovnakými fixnými nákladmi a predzásobením na zakontrahované zákazky ďalšieho roka, resp. obdobia. Premietnutie týchto tvrdení sledujeme na grafe číslo 4.

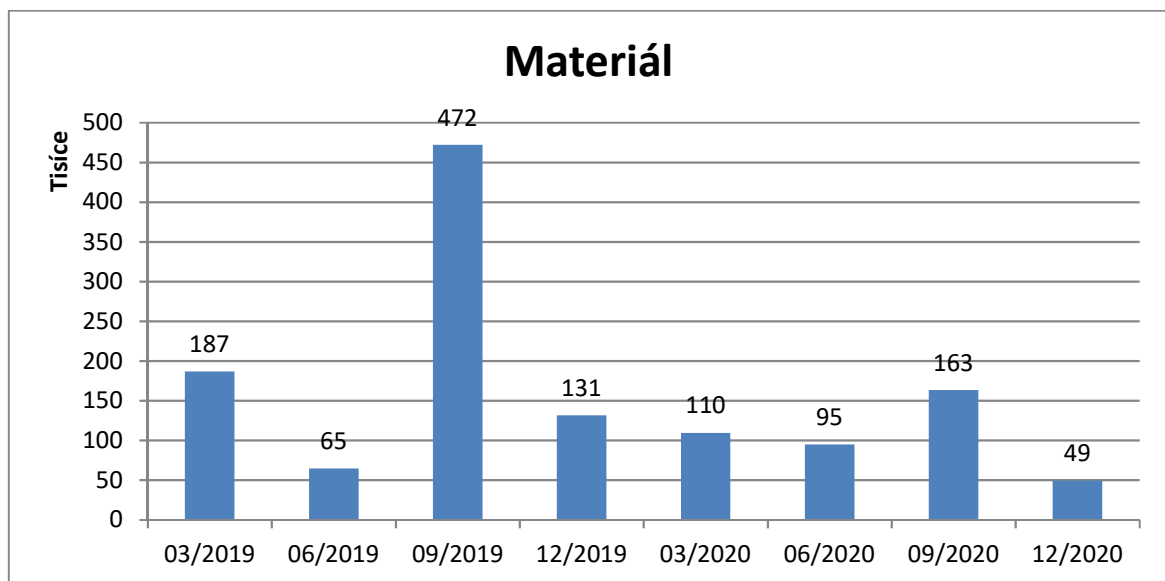
Graf 4 Celková likvidita, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Betpres, s.r.o.

Firma tiež v rámci roka reaguje na aktuálne potreby podľa zazmluvnených zákaziek, rovnako tak neustále sleduje vývoj cien materiálov na svetových a slovenských trhoch a prípadne reaguje nákupom predpokladaného požadovaného množstva. Taktiež sleduje prípadné nedostatky resp. výpadky na trhoch a ak predpokladá, že k nim dôjde, dochádza

k predzásobeniu. Ide najmä o základné stavebné materiály ako sú tehly, malty a podobne. Vzhľadom na špecifickosť požiadaviek niektorých zákazníkov, k čomu dochádza zriedka, firma na základe poznania dlhej dodacej doby daného tovaru zadá objednávku v dostatočnom časovom predstihu. To ale vyžaduje zálohové platby od objednávateľa stavebných prác, čím sa chráni pred prípadným zlyhaním zákazky.

Na grafe číslo 5 môžeme sledovať vývoj stavu zásob materiálov. V prvom kvartáli firma eviduje na tejto položke vyššiu hodnotu z dôvodu realizácie rekonštrukcií v zime, ktoré zatiaľ neboli vyfakturované. Následne prichádza ku poklesu v rámci 2. kvartálu v dôsledku fakturácie ale nižšieho pracovného vyťaženia. V 3. kvartáli, kedy prebieha hlavná sezóna, sa zásoby materiálu výrazne zvyšujú z dôvodu jeho potreby a následnej spotreby. Tito ale rovnako ešte nie vyfakturované a preto ku koncu 3. kvartálu je ich hodnota najvyššia v rámci roka. Následne dôjde k ukončeniu prác na stavbách resp. zákazkách a samotnej fakturácií, čo zapríčini opäť pokles tejto hodnoty ku koncu 4. kvartálu. Následne sa proces opakuje, v roku 2020 ešte výkyvy cien neboli tak významné ako v roku 2021, čiže materiálové zásoby mali počas rokov 2019 a 2020 rovnaký charakter poklesov a nárastov.

Graf 5 Stav materiálu, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Betpres, s.r.o..

Samotné zákazky sú zazmluvnené vopred a práce sú naplánované takmer na celý rok. Zároveň sú podpísané zmluvy o dielo, ktoré vylučujú zmeny cien.

Situáciu, kedy ceny materiálov sa skokovo menia, musel podnik riešiť v roku 2021, kedy vedenie firmy osobne jednalo s investormi a snažilo sa premietnuť ceny aj do cien práce resp. konečnej ceny zákazky.

Do budúca firma plánuje zakomponovať do zmlúv doložku, ktorá hovorí o zvýšení cien materiálov o cca 5%, kedy bude firma môcť jednostranne navýšiť celkovú cenu práve o tieto nárasty, ktoré sa nedali a v podstate ani nedajú pri uzatváraní zmlúv predpokladať.

Zmeny v cenách (hlavne ich súčasný nárast) diktuje trh, preto pri dlhších zákazkách sa môže stať, že zákazka bude nakoniec stratová, čo je pre firmu ekonomicky neprijateľné. Pri týchto nárastoch je ťažko odhadnúť tento sezónny výkyv a preto sa spoločnosť do budúca chráni doložkou o zvýšení cien.

Na základe výsledkov spoločnosti Betpres možno s určitosťou povedať, že sa firma dôsledne pripravuje na sezónu v rámci odvetvia stavebníctva. Skúsenosti, ktoré firma nazbierala počas dlhoročných rokov pôsobenia na trhu pretavuje do zodpovedného finančného riadenia podniku, kedy sa snaží eliminovať možné dopady sezónnych vplyvov – predzásobením, dostatočnou likviditou, či sledovaním vývoja trhu.

4.1.4 Špecifické faktory a dopady sezónnosti v podniku Betpres, s.r.o.

Spoločnosť sa zameriava na vlastných zamestnancov, najmä z dôvodu dlhodobého plánovania zákaziek a rozvrhu práce. V sezóne reaguje na potreby ľudského kapitálu spolupracou s menšími subdodávateľskými firmami, ktoré majú vlastných zamestnancov. S týmito firmami majú podpísané zmluvy, ktoré hovoria o podpore firmy pri realizácii zákaziek a pri zvýšenom dopyte po pracovnej sile. Zabezpečuje lojalnosť zamestnancov najmä dobrým pracovným prostredím, včasnou úhradou miezd a relatívne vysokou mzdou, aby predišla prípadným komplikáciám zapríčinením výpadkom pracovnej sily.

V tabuľke 6 možno sledovať stabilný priemerný počet zamestnancov za rok a rovnako výšku priemernej mzdy v rámci rokov 2018, 2019 a 2020, ktorá sa vzhľadom na úroveň východného Slovenska pohybuje na vyššej úrovni. Pokles priemernej mzdy medzi 2019 a 2020 je zapríčinený výplatom 100% výšky 13. platu v roku 2019, zatiaľ čo v roku 2020 išlo o výplatu 50% 13. platu.

Tab. 6 Priemerný počet zamestnancov a priemerná mesačná mzda v rokoch 2018-2020

Rok	2018	2019	2020
Priemerný počet zamestnancov	73	70	74
Priemerná mesačná mzda v €	1506	1656	1569

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z výročnej správy Betpres, s.r.o.

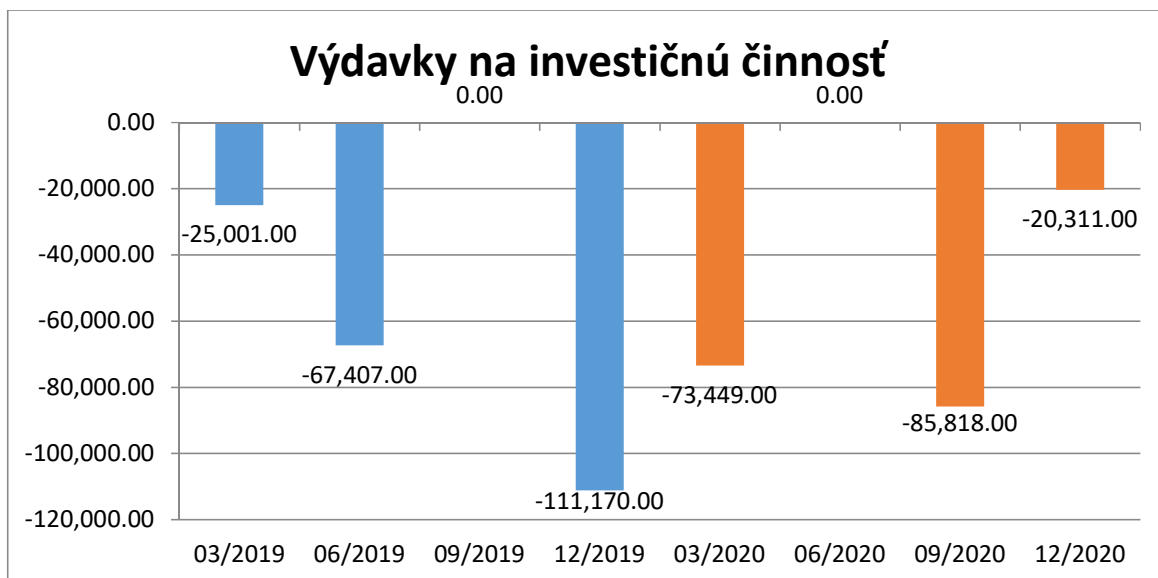
Čo sa týka hrubého odhadu sezóny ďalšieho roka, ten je možné robiť na základe zazmluvnených zákaziek na daný budúci rok. Tento odhad je vykonávaný na rok dopredu vždy v decembri, kedy je firma schopná naplánovať svoje akcie a tým pádom aj potrebu materiálov, pracovnej sily, techniky a podobne. Z praxe si osvojila firma tento systém, keďže sa historicky osvedčil. Vplyv sezónnosti sa počas pôsobenia firmy nijak výrazne nezmenil a stále sú najsilnejšie mesiace máj-september, naopak zimné mesiace sú najslabšie, čo úzko súvisí s poveternostnými podmienkami v našom podnebí.

Firma tiež vykonáva špecifické činnosti v stavebníctve. Ide najmä o realizáciu prác, ktoré možno realizovať iba v letnom či naopak zimnom období. Napríklad realizácie fasád budov možno realizovať iba pri istej teplote, ktorá má svoju dolnú a hornú hranicu, preto sú tieto zákazky naplánované vždy na obdobie od apríla do septembra mimo mesiacov, kde je teplota vyššia ako 25 stupňov Celzia.

Dôležitou súčasťou každého podniku je aj investičná činnosť. V podniku Betpres sú investície plánované na rok dopredu a ich výška závisí od výnosov z roka predchádzajúceho, keďže sezóna sa každý rok opakuje, nesúvisia investície s určitými obdobiami ale s výsledkom hospodárenia podniku za predchádzajúci rok. Rovnako tak sú investície realizované v prípade, ak dôjde k okamžitej potrebe nakúpenia akéhokoľvek zariadenia.

Na grafe 6 možno sledovať vývoj investície v rámci kvartálov rokov 2019 a 2020. Firma postupne nakupuje investičný tovar, ktorý nesúvisí nijak s práve prebiehajúcou sezónou resp. mimo sezónou.

Údaje sú uvedené ako výdavky firmy.

Graf 6 Výdavky na investičnú činnosť, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z interných materiálov Betpres, s.r.o.

Samotné investovanie a celkové finančné hospodárenie, pokles výnosov, resp. nárast nákladov v stavebníctve nebolo situáciou okolo pandémie COVID-19 zasiahnuté takmer vôbec a to najmä z dôvodu toho, že výstavbe nebránili žiadne opatrenia, väčšina prác sa realizovala v exteriéri. Už zazmluvnené projekty dobehli bez väčších problémov.

Aj napriek sezónnosti odvetvia, ktoré sa týka najmä možnosti realizácie prác v priebehu roka, firma disponuje po celý rok vlastnými zamestnancami. V silných mesiacoch reaguje spolupracou so subdodávateľmi, v horších mesiacoch plánuje čerpania dovolení a opravy resp. údržbu strojov. Odhad sezóny sa vykonáva rok dopredu, ten súvisí ako so získanými skúsenosťami tak s početnosťou zazmluvnených zákaziek na budúci rok. Aj napriek sezónnosti odvetvia sa samotné investície nijak netýkajú prebiehajúceho roka a to v akej časti sezóny sa firma nachádza. Taktiež firma takmer vôbec nepocítila v roku 2020 dopad pandémie COVID-19, kde ako tvrdí, stavebníctvo v tomto roku nebolo jej dopadmi zasiahnuté.

4.2 Dopad sezónnosti na podnik Mäsovýroba zo sektoru poľnohospodárstva

Ďalším podnikom, na ktorom sledujeme vplyv sezónnosti bude spoločnosť, ktorá sa venuje mäsovýrobe a pôsobí v odvetví poľnohospodárstva.

4.2.1 Súhrnný dopad sezónnosti na podnik Mäsovýroba

Spoločnosť je ovplyvnená sezónou najmä v súvislosti so sviatkami, kedy prijíma objednávky od odberateľov. Jedná sa najmä o obdobie pred Veľkou nocou a Vianocami, kedy dochádza k najväčším odpredajom mäsa. Počas roka je odbyt oproti týmto obdobiam veľmi nízky. Firma musí pripraviť finančné prostriedky na odkup zvierat práve pred týmito obdobiami, rovnako tak potrebné prostriedky na pracovnú silu.

Vplyv sviatkov, najmä Veľkej noci možno najlepšie pozorovať na ukazovateli stavu peňažných prostriedkov na konci účtovného obdobia spoločnosti. Na grafe číslo 7 možno vidieť stavy za jednotlivé kvartály 3, 6, 9 a 12 počas rokov 2019 a 2020. Na základe obdržaných úhrad po sezónach sú hodnoty tohto ukazovateľa najvyššie práve ku koncu 2. kvartálu (na jeho začiatku je obdobie Veľkej noci), kedy si firma pripisuje úhrady.

Graf 7 Stav peňažných prostriedkov na konci účtovného obdobia, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Mäsovýroba.

Ďalší ukazovateľ sledujeme v nasledujúcej tabuľke číslo 7, kde možno vidieť podiel tržieb v jednotlivých kvartáloch na celkových ročných tržbách. Spoločnosť si je vedomá hlavnej sezóny pred veľkonočnými sviatkami a preto sústreďuje svoju pozornosť najmä na mesiace – marec/apríl.

Pokles v objeme tržieb v 2. štvrtroku 2020 oproti 2. štvrtroku 2019 je spôsobený hlavne pandemiou COVID-19, ktorá najviac zasiahla reštauračné zariadenia, ktoré boli v tomto období uzatvorené. To malo vplyv na podstatne nižší záujem o nákup mäsa zo strany

domácich ale aj zahraničných odberateľov klienta. Podobne je tento pokles zaznamenaný aj v 4. štvrtroku 2020, kedy boli všetky prevádzky spoločného stravovania nielen na Slovensku, ale aj v rámci celej EÚ zatvorené, čím firma vykazovala minimálny predaj produkcie.

Tab. 7 Podiel tržieb za kvartály na celkových tržbách v %

Obdobie	03/2019	06/2019	09/2019	12/2019	03/2020	06/2020	09/2020	12/2020
Podiel tržieb za Q na celkových tržbách	3,74%	64,98%	16,33%	14,94%	16,37%	57,20%	24,49%	1,94%

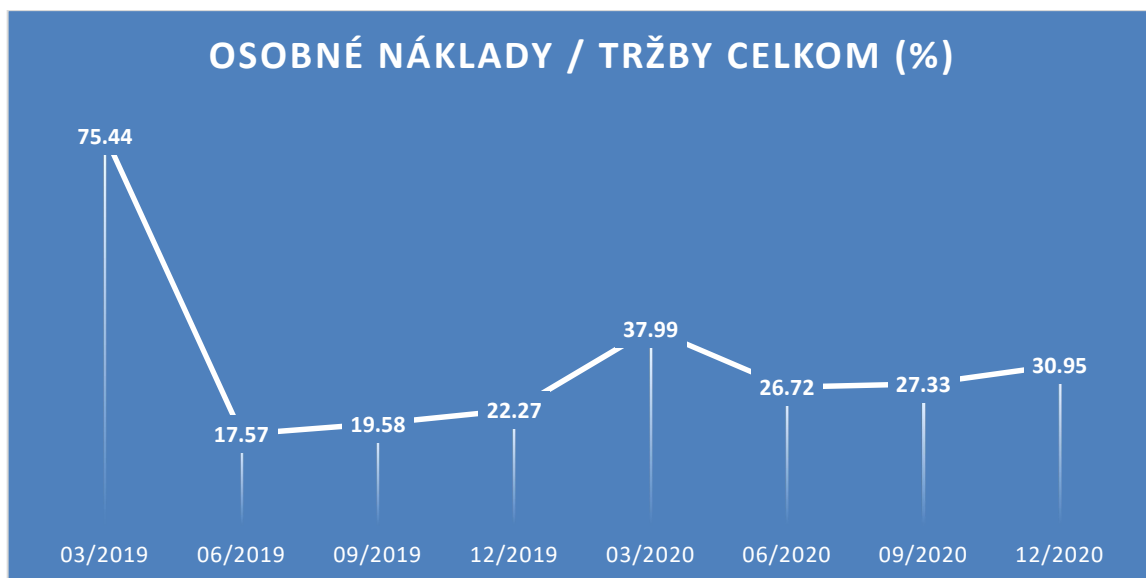
Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Mäsovýroba.

Prostredníctvom diskusie, ktorá sa týkala prvého bloku otázok môžeme dospieť k tomu, že spoločnosť je silno sezónna, keďže jej stavy peňažných prostriedkov a rovnako aj objem tržieb ovplyvňujú najmä sviatky ako Veľká Noc, či Vianoce.

4.2.2 Mesačné vplyvy a dopady sezónnosti na podnik Mäsovýroba

Ako už bolo spomenuté vyššie, firma má najlepšie obdobia v mesiacoch marec/apríl, prípadne november/december, čo súvisí s obrovským odbytom v porovnaní s ostatnými mesiacmi počas roka. Mimo týchto mesiacov sa firma venuje odbytu mäsa na Slovensku a pre krajiny v najbližšom okolí, kedy ide o štandardný odber mimo sezóny.

Na nasledujúcom grafe číslo 8 možno vidieť priebeh pomeru osobných nákladov na celkových tržbách, ktorý hovorí najmä o tom, že firma inkasuje najmä v 2. kvartáli. V tomto období síce má stav zamestnancov na najvyššej úrovni ale z dôvodu vysokých tržieb je percento tohto podielu nižšie ako v iných kvartáloch roka. V rámci roka ide o menšie odbery v rámci Slovenska a okolia, a teda tržby nie sú také vysoké a rovnako nie je potrebné zamestnávať toľko pracovnej sily.

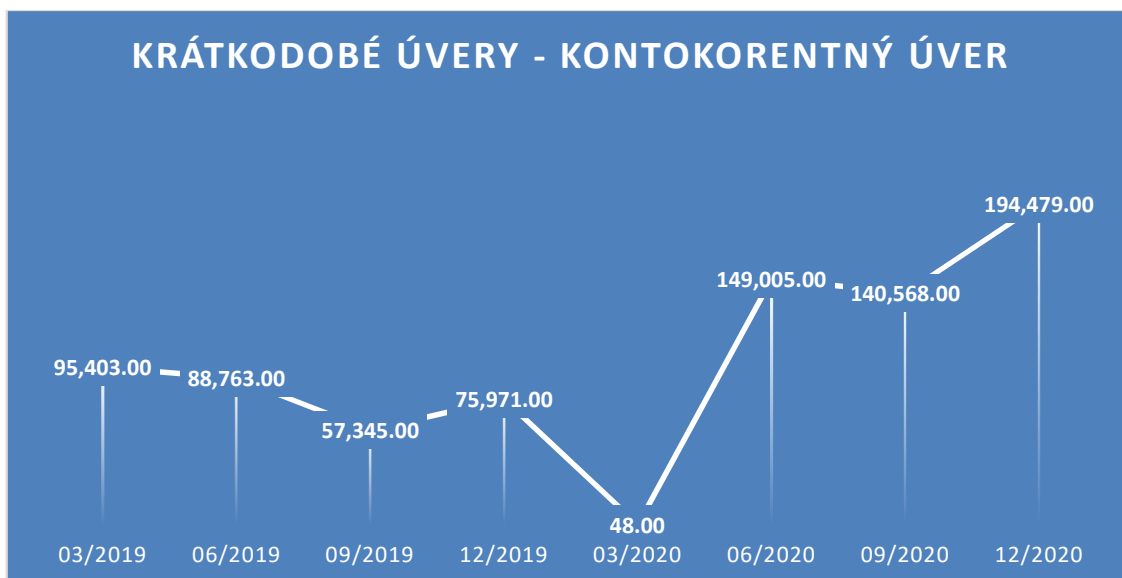

Graf 8 Osobné náklady/tržby celkom v %, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej zvierky a interných dokumentov Mäsovýroba.

Celkové výkyvy na ukazovateľoch nemožno sledovať na báze jednotlivých mesiacov, ide skôr o dlhšie obdobia minimálne 2 mesiacov resp. kvartálov. Súvisí to najmä s odbytom ale aj s obdobiami, kedy sa zvieratá rodia a následne porážajú, čo nie je proces, ktorý môže trvať 1 mesiac a menej.

Na druhej strane sa firma pripravuje na horšie obdobia roka, kedy nie je dopyt taký výrazný uložením peňazí do finančnej rezervy, resp. využívaním kontokorentného úveru v banke s povoleným čerpaním do 163 000 €, aby bola schopná reagovať na jednorazovú väčšiu objednávku a tiež na obdobie sezón. Počas celého roka firma využíva čerpanie kontokorentného úveru, ktorého výška čerpania je závislá od okamžitej potreby finančných prostriedkov na kritie prevádzkových nákladov. Stav k 06, 09 a 12/2020 je oproti predchádzajúcemu roku podstatne vyšší, čo bolo spôsobené COVID-19 krízou, ktorá sa prejavila poklesom tržieb spoločnosti, čo vyvíjalo podstatne vyšší tlak na vyššie čerpanie kontokorentného úveru. Súčasne mala spoločnosť v tomto období povolené vyššie čerpanie kontokorentného úveru ako obvykle, a to až do výšky 225 000 €. Toto možno sledovať na grafe číslo 9.

Graf 9 Krátkodobé úvery – kontokorentný úver v €, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Mäsovýroba.

S týmto súvisí aj celkový podiel čerpaného kontokorentného úveru k celkovej povolenej výške čerpania, ktorý sledujeme v tabuľke 8. Firma sa snaží udržiavať toto percento na hodnote okolo 50%, avšak COVID-19 kríza spôsobila čerpanie aj na vyšších úrovniach.

Tab. 8 Podiel čerpaného kontokorentného úveru na celkovom povolenom čerpaní, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Obdobie	03/19	06/19	09/19	12/19	03/20	06/20	09/20	12/20
Podiel na celkovom možnom čerpaní	58,53%	54,46%	35,18%	46,61%	0,03%	66,22%	62,47%	86,44%

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky a interných dokumentov Mäsovýroba.

Firma je celkovo ovplyvnená najmä nerovnomerným dopytom po jej mäsových produktoch v priebehu roka. Medzi najlepšie obdobia patrí 2. kvartál a rovnako obdobie pred Vianocami, kedy sú zaznamenané najvyššie objemy objednávok a rovnako počas resp. tesne po týchto obdobiach prichádza do firmy aj najväčšia časť úhrad. Aby spoločnosť zamedzila prípadným zlyhaniam v platení svojich záväzkov voči dodávateľom a zamestnancom, spoločnosť čerpá predschválený kontokorentný úver. Hlavnou výhodou čerpania je vyhnúť sa v rámci sezón nemožnosti doobjednať tovar, reagovať na okamžité zvýšené požiadavky odberateľov vyšším nákupom, resp. uspokojiť svojich zamestnancov a zákazníkov.

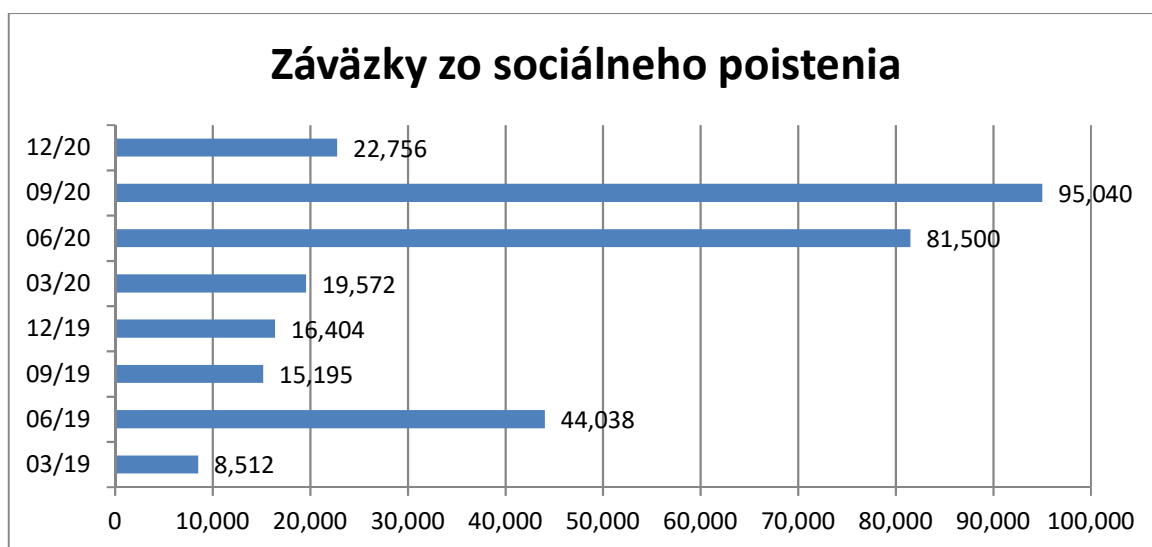
4.2.3 Reakcie na sezónne vplyvy podniku Mäsovýroba

Aj z vyššie uvedeného vyplýva, že firma čerpá kontokorentný úver, pripravuje si financie do finančnej rezervy, rovnako tak pred sezónou naberá zamestnancov.

Počet stálych zamestnancov firmy sa pohybuje na úrovni 5-7 zamestnancov, pred sezónou je ale potrebné tento počet navýšiť a to na relatívne krátke obdobie v počte cca 80-100 zamestnancov (väčšinou na dohodu), aby boli schopní pripraviť mäso v požadovanom množstve a kvalite na odber.

S týmto náborom súvisí aj povinnosť úhrady zdravotného a sociálneho poistenia za zamestnancov pracujúcich na dohodu. V tomto firma spolupracuje aj s inštitúciami ako zdravotná poisťovňa a sociálna poisťovňa, kde má dohodnuté postupné splátkové kalendáre pre zdravotné a sociálne odvody, čo je tiež reakcia na sezónny vplyv.

Na grafe číslo 10 možno vidieť nárast záväzkov zo sociálneho poistenia ku koncu druhého kvartálu roka 2019. V roku 2020 je zvýšený nárast týchto záväzkov v 2. a 3. kvartáli. Následne dochádza k postupnému splateniu, či už cez povolené čerpanie kontokorentného úveru, inkasom pohľadávok alebo vráteniu DPH od štátu.

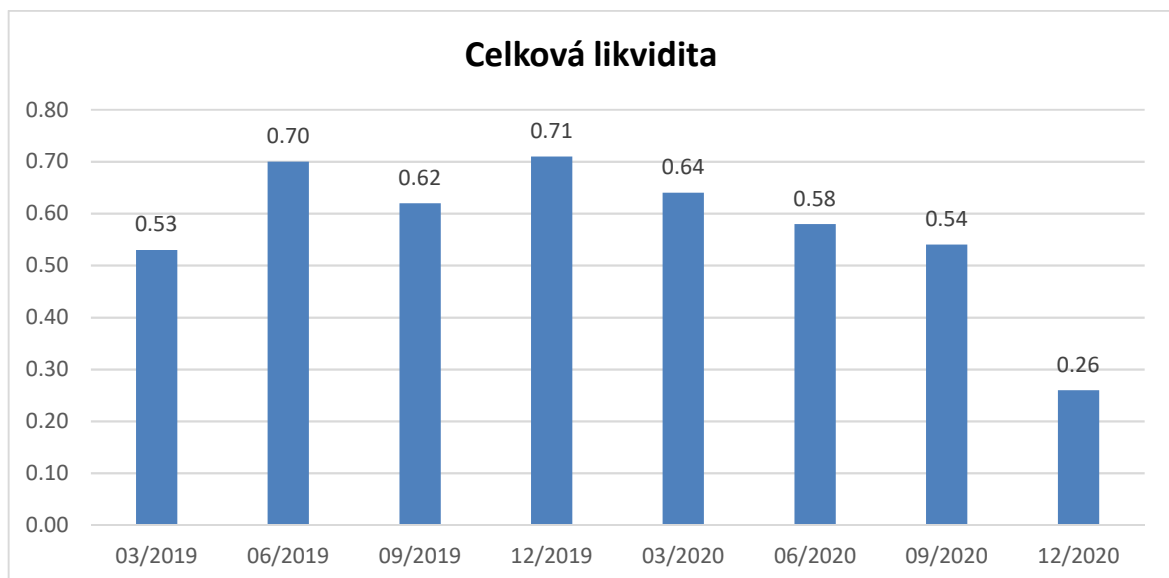
Graf 10 Závazky zo sociálneho poistenia v €, kvartálne 2019-2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Mäsovýroba.

Vzhľadom k tomu, že firma musí nakúpiť veľké množstvo zvierat na Slovensku (nákup s DPH) a predaj mäsa do zahraničia je realizovaný prostredníctvom faktúr (bez DPH), ktoré majú svoje splatnosť, vzniká po Veľkej noci vysoký nadmerný odpočet DPH. Tento odpočet vracia daňový úrad až po realizovaných kontrolách, pretože nadmerné odpočty vyššie ako

200 tis. € podliehajú prevereniu daňového úradu. Vrátené peniaze od štátu teda firma dostáva až po cca 3 – 4 mesiacoch, niekedy po neukončených kontrolách, teda až po 6 – 7 mesiacoch– vzniká tým značný nedostatok finančných prostriedkov, čo je tiež jedným z dôvodov, prečo má firma dohodnuté splátkové kalendáre so zdravotnou a sociálnou poisťovňou. Tento proces, ale v menšom rozsahu, sa často opakuje aj v období po Vianociach.

S celkovými požiadavkami na zamestnancov, zásoby, či finančné rezervy súvisí aj likvidita firmy. Tú možno sledovať na nasledujúcom grafe číslo 11. Spoločnosť má hodnoty likvidity na neodporúčaných a veľmi nízkych hodnotách. Je to najmä z toho dôvodu, že spoločnosť čerpá pôžičky od väčšinového vlastníka, ktorý ma trvalý pobyt v zahraničí, čím sa navyšujú jej záväzky. Aj napriek tomu, že ostatné ukazovatele sa snaží udržať na odporúčaných hodnotách s likviditou už dlhodobo pracuje v negatívnom pásme.

Graf 11 Celková likvidita, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Mäsovýroba.

S udržiavaním likvidity v udržateľnej miere súvisí aj odhad sezóny, ktorý firma realizuje na základe praxe a skúseností z minulých rokov, keďže nedochádza k veľkým výkyvom v objednávkach resp. požadovanom množstve mäsa. Situácia na trhu sa počas rokov v tomto odvetví mení iba minimálne a preto takmer vôbec nezasahuje do celkového ako aj finančného hospodárenia firmy. Jednou z výhod odvetvia je práve jeho stabilita, zazmluvnení odberatelia a predvídateľné časti roka, či už mimo sezóny alebo v rámci sezóny. Doteraz tiež nedošlo k problému s obstaraním zvierat potrebných na uspokojenie potrieb zákazníkov.

Čo sa týka cien mäsa pre odberateľov vo všeobecnosti, tie sú rozdielne. Odberatelia zo susedných štátov, ktorí realizujú pravidelné odbery a zadávajú pravidelné objednávky v menších množstvách majú vyššiu sumu za 1 kg odobraného mäsa. Dôvodom je najmä objem odberu a tým pádom horšia vyjednávacía pozícia odberateľa.

Sezónni odberatelia, ktorí odoberajú mäso do zahraničia (mimo susedných štátov SR), majú podstatne nižšie ceny, a to najmä z dôvodu obrovského odberu v porovnaní s pravidelným odberom, tým pádom majú aj lepšiu vyjednávaciu pozíciu, keďže garantujú odbery aj v ďalších rokoch.

Hlavný tok príjmov do firmy je práve od týchto sezónnych odberateľov, ktorých si firma snaží udržať na čo najdlhšie obdobie, a tým musí vyhovieť ich požiadavkám resp. sa im viac prispôbiť.

Spoločnosť z odvetvia mäsovýroby reaguje na sezónne výkyvy a samotný dopyt najmä prípravou finančnej rezervy, zabezpečením obnovenia kontokorentného úveru na každý rok, či zabezpečením dostatočného počtu zamestnancov. Na základe skúseností z minulých rokov je schopná odhadnúť, aký celkový počet zamestnancov potrebuje a je schopná sa na to pripraviť. O firme možno tvrdiť, že nemá úplne finančne zdravie a pri neočakávanom výkyve sa môže dostať do platobnej neschopnosti, keďže sa z veľkej časti spolieha na podporu väčšinového majiteľa zo zahraničia. Práve neočakávaný sezónny výkyv môže dostať spoločnosť do problémov, čo sa prejavilo najmä počas pandémie COVID-19.

4.2.4 Špecifické faktory a dopady sezónnosti v podniku Mäsovýroba

Spoločnosť disponuje počas celého roka stálymi zamestnancami, iba v rámci sezóny najíma dodatočný počet zamestnancov, či brigádnikov, ktorý majú za úlohu zvládnuť v spolupráci so stálymi zamestnancami nápor objednávok a zabezpečiť, aby boli všetky požiadavky naplnené. Celkový počet sezónnych pracovníkov vie firma približne odhadnúť na základe skúseností z predošlých rokov.

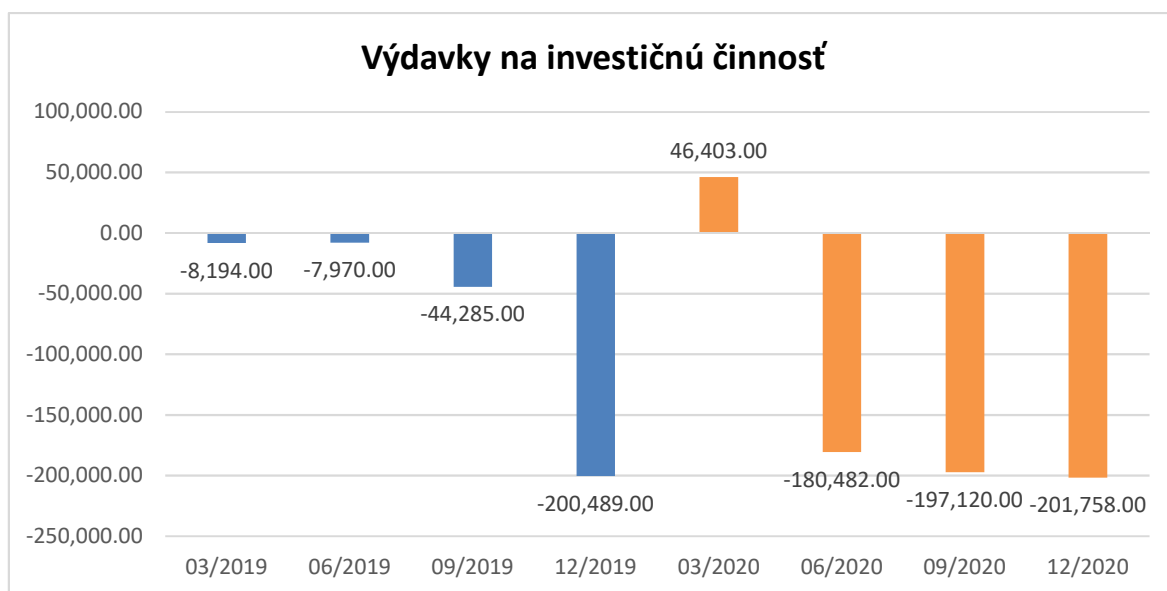
Rovnako tak celkovo sezónu, ktorá nasleduje na budúci rok, nie je možné úplne presne namodelovať. Firma ale predpokladá rovnaký vývoj s tým, že každoročne je schopná svoje tržby zvyšovať. Dopyt po mäse v priebehu rokov takmer vôbec neklesol a preto je tento trh dá sa povedať stabilný, kedy jedinou výnimkou bola pandémia a opatrenia spôsobené rôznymi nariadeniami vlády.

V segmente, kde firma pôsobí, nie je špecifický typ služieb, ktorý možno poskytovať iba v rámci nejakého časového obdobia a to práve z dôvodu realizácie podnikateľskej činnosti najmä v interiéri. Samozrejme je možné nájsť súvis medzi narodením zvierat a ich následným spracovaním, toto by ale nemalo byť brané ako špecifická služba, keďže ide o nosnú činnosť firmy.

Čo sa týka investícií, firma svoje investície nesústreďuje podľa tržieb zo sezón predaja, ale reaguje na aktuálne potreby. Či už sa jedná o zabezpečenie dopravných prostriedkov na prepravu mäsa, chladiarenských boxov pri väčšom objeme výroby mäsa, alebo opravy technologických liniek, resp. ich modernizáciu alebo úplnú obnovu (zvýšenie kapacity zabitých zvierat) a tiež o stavebné práce pri rekonštrukcii alebo rozširovaní bitútku.

V priebehu posledných rokov firma investovala do modernizácie liniek, keďže očakáva v budúcnosti rovnaký, prípadne vyšší dopyt po odbere mäsa.

Na grafe číslo 12 možno vidieť vynaložené prostriedky na investície v priebehu rokov 2019 a 2020. Z hľadiska pozície boli investičné výdavky podstatne vyššie ako príjmy z predaja investícií, preto vidíme záporné hodnoty. Samotná modernizácia začala koncom roka 2019, jediný výkyv je viditeľný na začiatku roka 2020, kedy sa firme podarilo predat' vyradené linky.

Graf 12 Výdavky na investičnú činnosť v €, kvartálne v rokoch 2019 a 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z interných dokumentov Mäsovýroba.

Zaujímavosťou je, že si firma na realizáciu modernizácie liniek požičala finančné prostriedky od hlavného odberateľa produktov zo zahraničia a tieto pôžičky budú

v budúcnosti splácané postupne zápočtami z odpredaja mäsových výrobkov. Obe strany teda predpokladajú a stavajú na dlhodobej spolupráci.

Ako už bolo vyššie spomínané, COVID-19 kríza mala značný vplyv na pokles tržieb spoločnosti v roku 2020 oproti roku 2019.

Dopad korona krízy - 1. fáza marec – jún 2020: tak ako každéhoZ, aj túto spoločnosť viditeľne postihla pandémia korona vírusu. Keďže hlavným odberateľom mäsových výrobkov je zahraničný odberateľ, sezóna roku 2020 bola podstatne slabšia čo sa týka počtu odporazených zvierat aj predajnej ceny. Oproti roku 2019 firma vyviezla o 92 450 kg mäsa menej. Táto skutočnosť viedla k poklesu tržieb počas veľkej noci oproti roku 2019 až o 500 tis. €. V neposlednom rade má na tom určitý podiel aj zníženie výkupnej ceny za kg živej váhy zvierat, od ktorej sa odvíja predajná cena za 1 kg mäsa. Zahraničný obchodný partner spoločnosti v dôsledku korona krízy nemal uzatvorené kúpno-predajné zmluvy a nebol schopný odobrať ponúkané množstvo mäsa vzhľadom na krízový stav v jeho krajine. Na Slovensku spoločnosť nedokázala predat také veľké množstvo mäsa, ktoré nemohla vyviezť, pretože Slováci toto mäso konzumujú podstatne menej, ako je konzumované v iných krajinách Európy.

Ďalšie fázy - povetkonočný “boom, v zásobovaní slovenských obchodov týmto druhom mäsa tiež veľmi rýchlo utíchol.

Čo sa týka špecifik, firma je v súvislosti so zamestnancami vysoko sezónna, keďže najíma k priemernému počtu 6 zamestnancov jednorazovo na 1 až 2 mesiace ďalších 80 pracovníkov. S týmto súvisí aj odhad počtu pracovníkov a odhad sezóny, ktorý je realizovaný na základe skúseností so sezónnym odbytom z minulých rokov. Rovnako tak ako to bolo pri firme z oblasti stavebníctva, ani tu nie sú investície naviazané na danú časť roka, ktorá súvisí so sezónnym odbytom resp. vplyvmi, ale sú realizované na základe aktuálnej potreby. Čo sa týka pandémie, možno hodnotiť, že tento podnik ňou bol zasiahnutý v podstatne zvýšenej miere oproti oblasti napríklad stavebníctva.

4.3 Dopad sezónnosti na Northline s.r.o. zo sektoru maloobchodu

V spoločnosti bola realizovaná diskusia s rovnako položenými otázkami, ako pri predošlých spoločnostiach. Z dôvodu toho, že na firmu sezónnosť pôsobí mesačne, na trhu je iba 2 roky a tiež pôsobí v inom sektore ako predošlé spoločnosti, nie je analýza postavená na rovnakých

ukazovateľoch. Dáta sme zhromaždili na mesačnej báze pre roky 2020 a 2021, kde možno lepšie pochopiť vplyv sezónnosti a reakcie firmy na jej dopady.

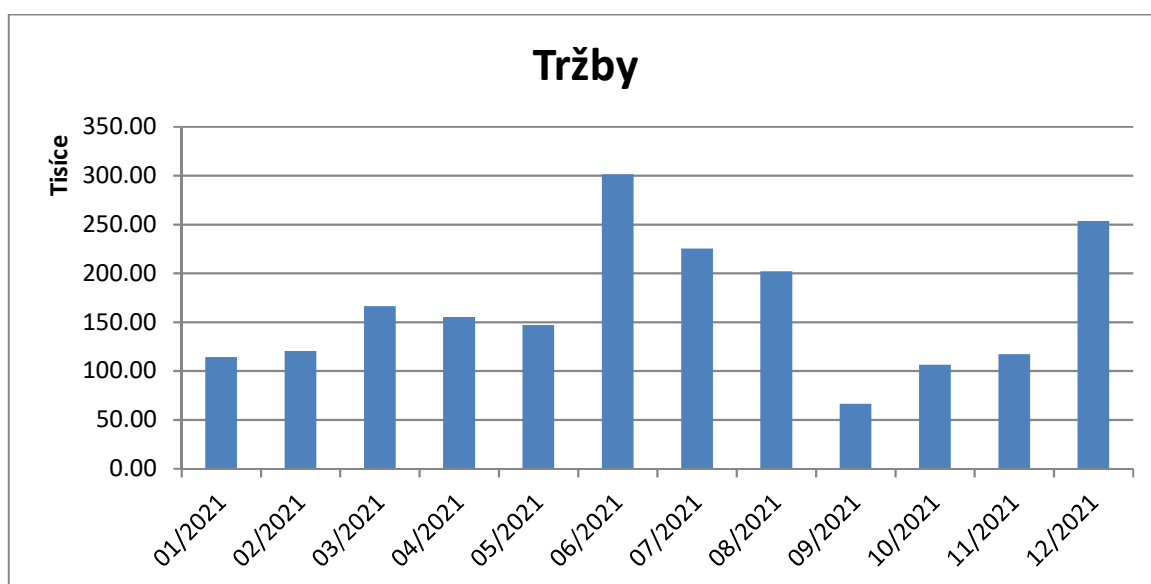
V konečnom dôsledku ale bude možné spoločnosť zanalyzovať a prípadne porovnať s firmou Betpres s.r.o. a Mäsovýrobou.

4.3.1 Súhrnný dopad sezónnosti na podnik Northline s.r.o.

Sezónnosť vzhľadom na relatívne sezónny tovar, ktorý firma ponúka, ovplyvňuje túto spoločnosť výrazne. Ide najmä o obdobia od októbra do decembra, kedy je dopyt a aj predaj strešných nosičov a boxov oproti iným mesiacom roka oveľa väčší. Je to spôsobené najmä tým, že potenciálni zákazníci pred príchodom zimy nakupujú uvedené tovary a pripravujú sa na zimnú sezónu. Rovnako sa jedná o mesiace jún, júl a august, kedy sa spoločnosť venuje predaju cyklo príslušenstva a autostanov. Zaujímavosťou je, že odbyt strešných nosičov a boxov je v rámci leta na Slovensku nízky. Naopak v Poľskej republike je vtedy oveľa vyšší, čo firma pociťuje na objednávkach od poľských odberateľov.

Tieto trendy možno najlepšie sledovať na ukazovateli tržieb v rámci všetkých mesiacov rokov 2020 a 2021.

Na grafe číslo 13 je možné sledovať trendy v roku 2021, kedy medzi najlepšie mesiace z hľadiska výnosov patria letné mesiace a následne zimné mesiace. Október a november v roku 2021 nebol taký výrazný a to najmä z dôvodu toho, že potenciálni zákazníci nevedeli, aké opatrenia v rámci situácie COVID-19 očakávať a s kúpou strešných boxov váhali, resp. čakali na viac informácií.

Graf 13 Tržby v €, mesačne v roku 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z účtovnej závierky Northline s.r.o.

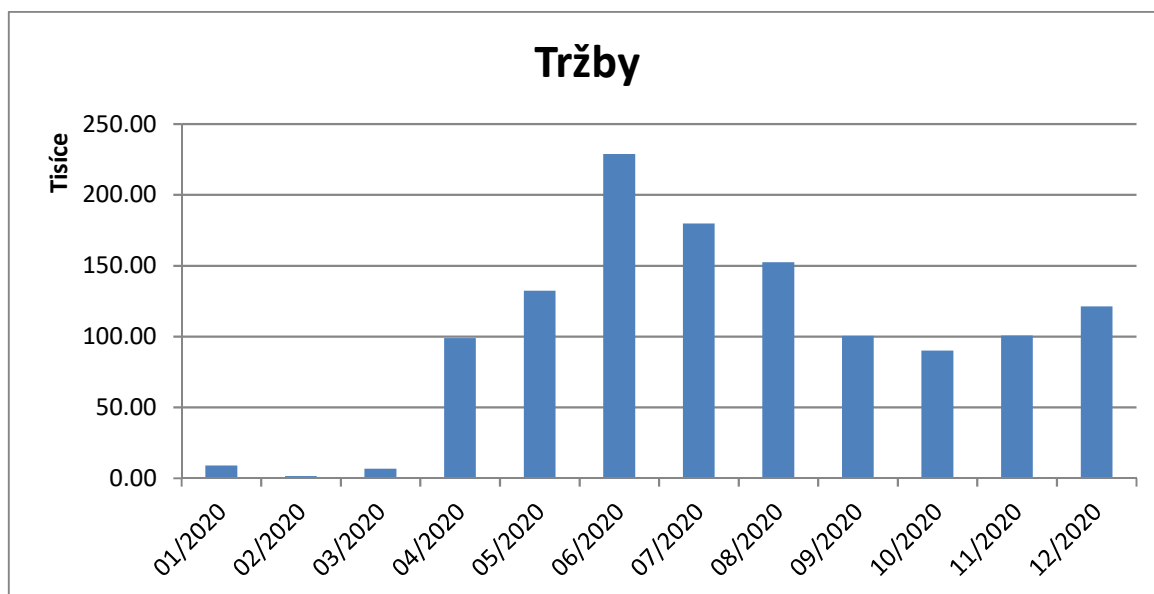
Konkrétne čísla sledujeme v tabuľke číslo 9, kde najvyššie tržby sledujeme v júni, až 301 353,5 €, zatiaľ čo najnižšie v mesiaci september.

Tab. 9 Stav tržieb ku koncu mesiacov roka 2021

Január 2021	Február 2021	Marec 2021	Apríl 2021	Máj 2021	Jún 2021
114 199,5	120 302,34	166 441,72	155 204,93	147 034,87	301 353,5
Júl 2021	August 2021	September 2021	Október 2021	November 2021	December 2021
225 300,09	202 176,53	66 301,18	106 419,52	117 170,56	253 537,67

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Na nasledujúcom grafe číslo 14 možno sledovať trendy v roku 2020, ktorý je takmer identický ako rok 2021. Začiatkom tohto roka dochádzalo k oddeleniu od predošlej firmy a preto ani tržby nie sú v takej výške. Rovnako bolo silné obdobie letných mesiacov, čo súvisí s dopytom po cyklo doplnkoch a autostanoch, či dopytu po boxoch z Poľskej republiky. Tiež pomalší nástup zimnej sezóny, ktorý súvisel s pandémiou COVID-19.

Graf 14 Tržby v €, mesačne v roku 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Rovnako ako v roku 2021, aj v nasledujúcej tabuľke sledujeme vývoj tržieb, tentoraz roka 2020. Taktiež medzi najlepšie mesiace patrí jún 2020, kedy sledujeme tržby vo výške až 228 825,49€.

Tab. 10 Stav tržieb ku koncu mesiacov roka 2020

Január 2020	Február 2020	Marec 2020	Apríl 2020	Máj 2020	Jún 2020
8 993,24	1 415,19	6 740,23	98 913,71	132 225,77	228 825,49
Júl 2020	August 2020	September 2020	Október 2020	November 2020	December 2020
179 772,33	152 328,31	100 391,78	90 100,38	100 741,81	121 292,59

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Na základe vedenej diskusie možno tvrdiť, že firma je ovplyvnená sezónnosťou výrazne, čo možno jasne sledovať na vývoji tržieb v rámci mesiacov rokoch 2020 a 2021. Dôvodom je najmä ponúkaný sortiment a tým pádom aj nerovnomerný dopyt po týchto tovaroch počas roka. Firma sleduje mierne výkyvy v správaní zákazníkov, s čím súvisí nezvyčajný odbyt z Poľskej republiky, ale ten je tak zanedbateľný, že sa mu nie je potrebné bližšie venovať.

4.3.2 Mesačné vplyvy a dopady sezónnosti na podnik Northline s.r.o.

Ako už bolo spomínane vyššie, za dobré mesiace sa považujú obdobia jún až august a október až december. Mimo týchto mesiacov sa firma sústreďuje na odstránenie chýb a nedostatkov, ktoré počas sezóny nastali, zamestnanci čerpajú dovolenky a začína sa príprava na nasledujúcu sezónu. Vzhľadom na veľkosť a vek firmy nie je vytvorený priestor na hľadanie potenciálnych produktov pre horšie mesiace.

Samotný nárast objednávok v uvedených mesiacoch súvisí všeobecne so sezónou odvetvia, kedy firma zažíva vrchol odbytu pred a počas letných prázdnin a tiež pred Vianocami. Toto teda súvisí viac s jednotlivými mesiacmi ako s dlhšími obdobiami – kvartálmi, či rokmi.

V lete zákazníci cestujú, a to výrazne počas letných prázdnin detí, v zime zasa počas lyžiarskej sezóny. V tomto období využívajú sortiment ponúkaný spoločnosťou.

Súvis s tým, že firma nemá priestor na hľadanie potenciálnych produktov na vykrytie mesiacov mimo sezóny majú aj prípadné analýzy resp. podrobnejší zber dát, ako sa s týmto vysporiadať. Keďže je spoločnosť samostatne na trhu iba krátku dobu, nemala ešte dostatok priestoru na dodatočné vyhľadávanie potenciálnych produktov. Tým pádom nie je definovaný spôsob vykrytia nižších ziskov, čo v konečnom dôsledku firma ani nepotrebuje, keďže v dobrých mesiacoch nahrádza tento deficit. Vzhľadom na vedomosť toho, aký sortiment je v predaji a že úzko súvisí so sezónou to nie je potrebné a firma to zatiaľ ani detailnejšie nerieši.

Taktiež aktuálne nečerpá ani žiaden úver, resp. nemá záujem o jeho schválenie.

Spoločnosť Northline s.r.o. ako jediná spoločnosť nečerpá žiaden úver, najmä nie kontokorentný úver, ako spoločnosti analyzované v tejto práci. Súvisí to najmä so začiatkami prevádzky svojej činnosti. Doposiaľ sa nestihla venovať hlbším analýzám ani vo vzťahu k možnosti čerpať úver a odbremeniť firmu od zaťaženia vlastného kapitálu, ani vo vzťahu k hľadaniu potenciálnych možností na preklopenie mesiacov, kedy nie je v segmente pôsobenia sezóna.

4.3.3 Reakcie na sezónne vplyvy podniku Northline s.r.o.

Spoločnosť Northline sa na sezónu pripravuje najmä hromadením finančných prostriedkov, dlhšími splatnosťami dodávateľských faktúr, ktoré súvisia s nákupom drahšieho sortimentu a inkasom záloh od väčších odberateľov. Nemení však ceny v rámci mesiacov aby zvýšila zisky v horších mesiacoch.

Najmä teda v mesiacoch pred sezónou a v období zvýšených odberov tovaru a zásob si firma musí vytvárať takú štruktúru peňažných prostriedkov a všeobecne majetku, aby jej neuškodili vysoké odbery a relatívne vysoké stavy pohľadávok, čo by sa mohlo odzrkadliť na neschopnosti splatenia dlhov.

Na grafe číslo 15 možno sledovať vývoj stavu peňažných prostriedkov ku koncu mesiacov v roku 2020, kde možno sledovať nárast stavu finančných prostriedkov práve pred letnou sezónou, následne inkaso v rámci leta a neskôr pokles stavov v dôsledku nákupu materiálu resp. zásob na letnú sezónu.

Graf 15 stav peňažných prostriedkov v €, mesačne za rok 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Na nasledujúcej tabuľke vidíme najvyšší stav peňažných prostriedkov v júni roka 2020, ktorý následne klesal.

Tab. 11 Stav peňažných prostriedkov, mesačne za rok 2020

Január 2020	Február 2020	Marec 2020	Apríl 2020	Máj 2020	Jún 2020
20 303,28	20 303,28	27 338,98	85 576,07	120 523,48	163 782,12
Júl 2020	August 2020	September 2020	Október 2020	November 2020	December 2020
208 549,61	157 255,76	135 992,51	117 317,53	119 550,04	100 944,5

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Na nasledujúcom grafe číslo 16, ktorý rovnako hovorí o stave peňažných prostriedkov na konci mesiacov tentoraz v roku 2021 je tiež možné sledovať, ako sa pred letnou sezónou čerpajú zostatky na nákup zásob, následne firma najmä inkasuje. Po lete dochádza k ďalším nákupom na zimnú sezónu, čo zapríčiňuje pokles prostriedkov, neskôr ku koncu roka dochádza opäť k inkasám pohľadávok a stav sa zvyšuje.

Graf 16 Stav peňažných prostriedkov, mesačne za rok 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Nasledujúca tabuľka reflektuje vývoj grafu uvedeného vyššie. Konkrétne nárast v letných mesiacoch a ku koncu roka.

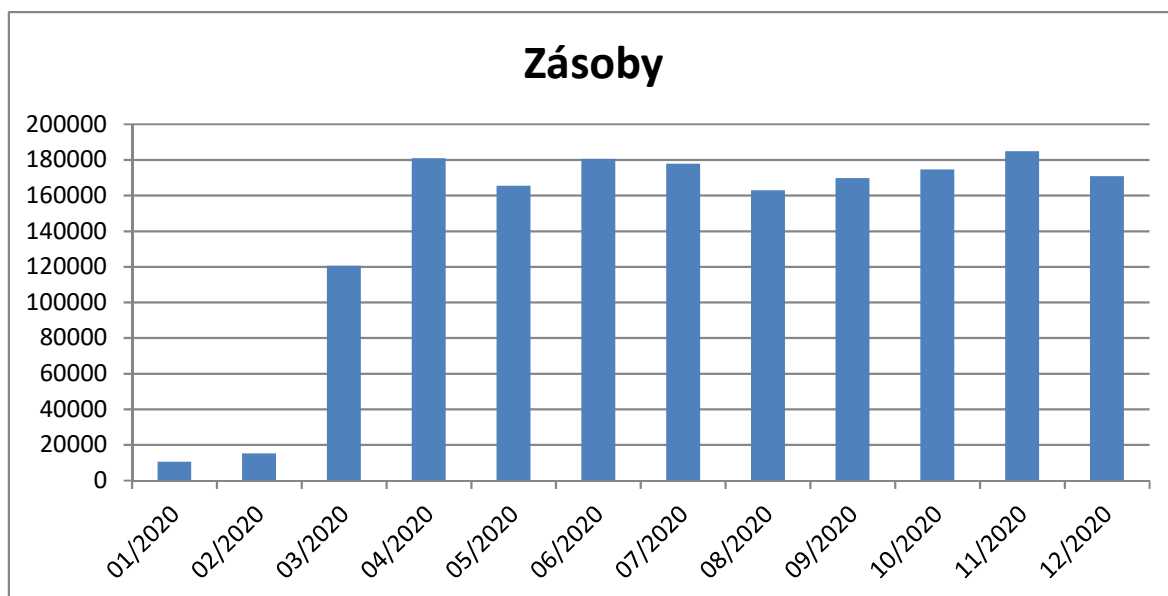
Tab. 12 Stav peňažných prostriedkov, mesačne v roku 2021

Január 2021	Február2021	Marec 2021	Apríl 2021	Máj 2021	Jún 2021
81 346,61	130 338,02	99 919,54	87 289,77	141 192,09	213 235,03
Júl 2021	August 2021	September 2021	Október 2021	November 2021	December 2021
226 459,73	225 605,34	163 043,22	126 121,03	130 752,97	234 634,9

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Na grafe číslo 17 je bližšie rozanalyzované predzásobenie. To sa samozrejme v súvislosti s predsezónnym obdobím deje, ale nie v takej miere. Firma si snaží držať zásoby na relatívne rovnakej úrovni po celý rok, k nárastom dochádza pred letom, teda v mesiacoch apríl a máj, taktiež pred Vianocami v mesiaci november. Súvisí s tým predpoklad zvýšeného množstva objednávok.

Tu môžeme sledovať priebeh stavu zásob po mesiacoch v roku 2020, má presne ten trend ako rok 2021, ktorý je zobrazený nižšie na grafe číslo17. Začiatkom roka 2020, kedy dochádzalo k odlúčeniu od firmy SAMM s.r.o. firma prenášala zásoby zo starej spoločnosti na novú a preto údaje nie sú presné.

Graf 17 Stav zásob, mesačne za rok 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z účtovnej závierky Northline s.r.o.

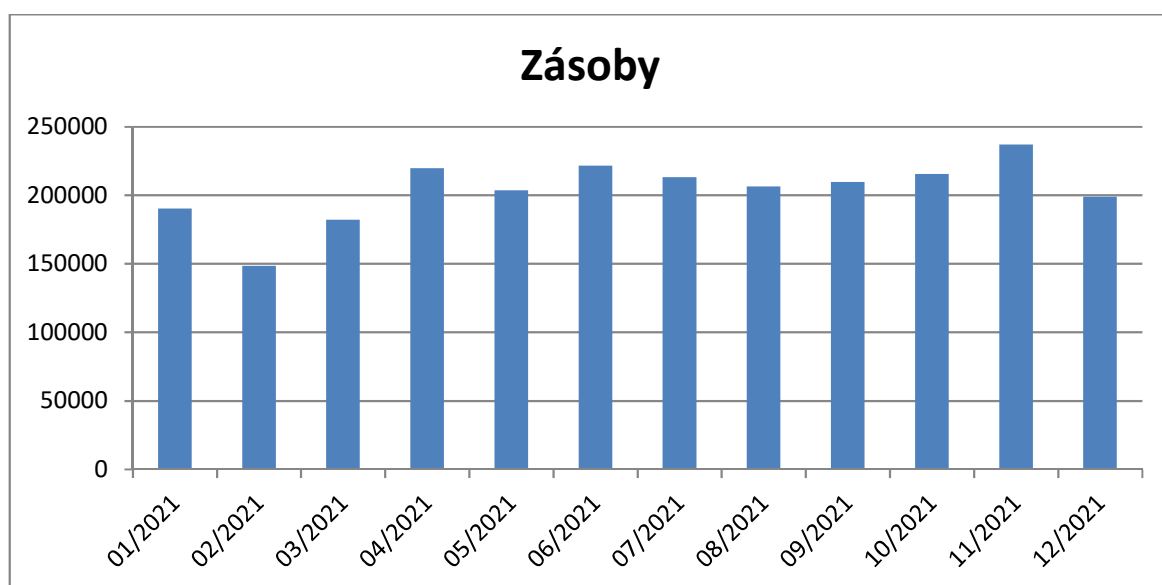
Na tabuľke číslo 13 pozorujeme postupne zvyšovanie zásob a následne držanie stavu na určitej rovnakej hodnote.

Tab. 13 Stav zásob, mesačne za rok 2020

Január 2020	Február 2020	Marec 2020	Apríl 2020	Máj 2020	Jún 2020
10 589,2	15 253,2	120 534,32	180 944,03	165 400,21	180 529,94
Júl 2020	August 2020	September 2020	Október 2020	November 2020	December 2020
177 880,42	162 949,21	169 722,61	174 532,73	184 750,8	170 828,15

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Na grafe číslo 18 vidíme priebeh stavu zásob ku koncu mesiacov roka 2021. Tiež možno vidieť, že mimo sezóny, hlavne v mesiaci február a marec, je stav najnižší.

Graf 18 Stav zásob, mesačne za rok 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Rovnaký trend ako v druhej polovici roka 2020, sledujeme aj v tabuľke číslo 14, konkrétne stavu zásob roka 2021, kedy je stav relatívne stabilný s miernymi výkyvmi.

Tab. 14 Stav zásob, mesačne za rok 2021

Január 2021	Február2021	Marec 2021	Apríl 2021	Máj 2021	Jún 2021
190 367,15	148 455,78	182 095,72	219 739,97	203 554,25	221 626,57
Júl 2021	August 2021	September 2021	Október 2021	November 2021	December 2021
213 142,52	206 265,19	209 534,08	215 461,4	236 860,02	198 987,94

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky Northline s.r.o.

Predzásobenie nosným sortimentom - strešnými boxami pred zimou nie je potrebné v takej miere z toho dôvodu, že má firma v Česku dodávateľa, ktorý na výrobu týchto boxov zriadil samostatnú linku a teda pri objednávke je schopný do 5-10 dní dodať boxy potrebné do navýšenia stavu zásob.

Rovnako tak, čo sa týka cien, tam firma nereaguje zmenami. Ceny ostávajú rovnaké počas celého roka. Reagujú iba na zvýšenie cien materiálov, energií a všeobecne inflácie, ktorá v roku 2021 dosiahla vysokú úroveň.

Pracovníci taktiež v rámci roka sledujú ceny porovnateľných tovarov na trhu a pri prípadnom výkyve resp. zľavách konkurenčných tovarov reagujú znížením ceny, nie však cez akcie ale všeobecne v rámci celého sortimentu danej značky.

Ako v takmer každej firme na trhu, rovnako aj v spoločnosti Northline sa snažia pred začiatkom sezóny hromadiť finančné prostriedky na nákup sortimentu.

Spoločnosť udržiava zásoby na určitej hladine, aby nemuselo dochádzať k nárazovému zásobeniu chýbajúceho tovaru, k čomu by nemuseli stačiť skladové jednotky. Taktiež nehýbe s úrovňou cien ale reaguje, iba ak sa celoplošne zvýšia v rámci trhu ceny energií, či materiálov.

4.3.4 Špecifické faktory a dopady sezónnosti v podniku Northline s.r.o.

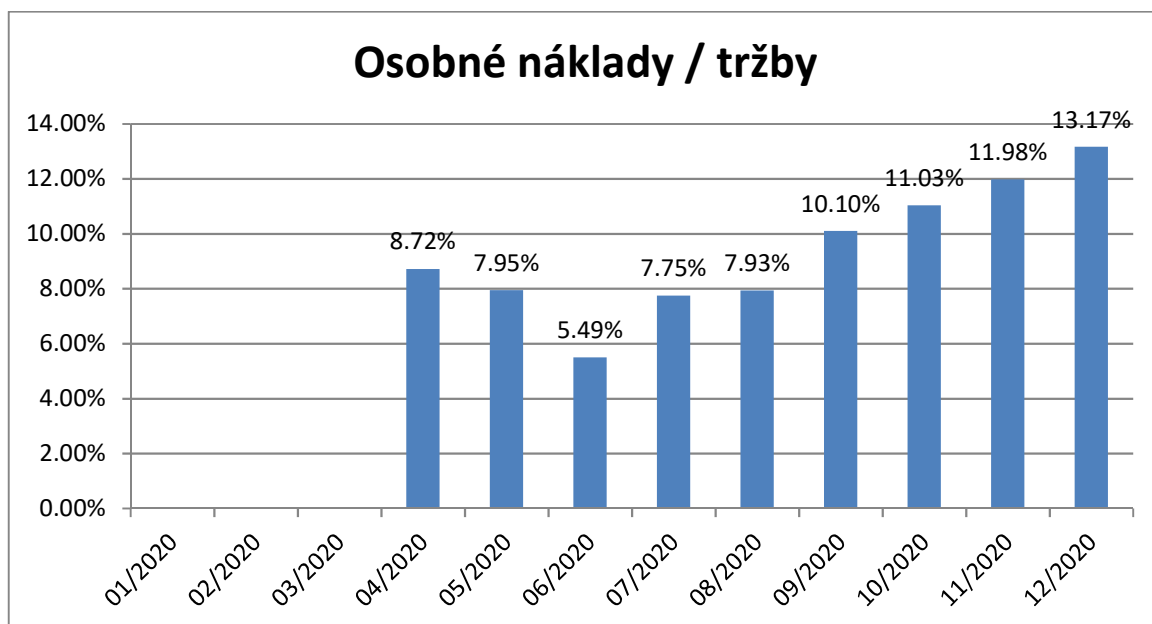
Špecifikom pri sezónnych odvetviach je potrebný stav zamestnancov, ktorý majú za úlohu zvládnuť nápor pri nástupe sezóny. Stav zamestnancov firmy Northline sa nemení od začiatku jej fungovania. Aktuálny stav je zatiaľ dostatočný a zamestnanci sú schopní dodržať dodacie lehoty aj pri zvýšených objednávkach v sezónnych mesiacoch. Mimo sezóny zamestnanci vyhodnocujú sezónu – upravujú a inventarizujú skladové zásoby, opravujú chyby a čerpajú dovolenky. V tabuľke číslo 15 môžeme vidieť počet zamestnancov v roku 2020 a 2021 a ich priemernú mesačnú hrubú mzdu. Jej nárast je spôsobený aj postupným nárastom tržieb, od ktorých závisia odmeny zamestnancov.

Tab. 15 Počet zamestnancov a priemerná mesačná hrubá mzda, za roky 2020 a 2021

	Počet zamestnancov	Priemerná mesačná hrubá mzda
Rok 2020	4	2029,5
Rok 2021	4	2103

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z výročnej správy a interných dokumentov Northline s.r.o.

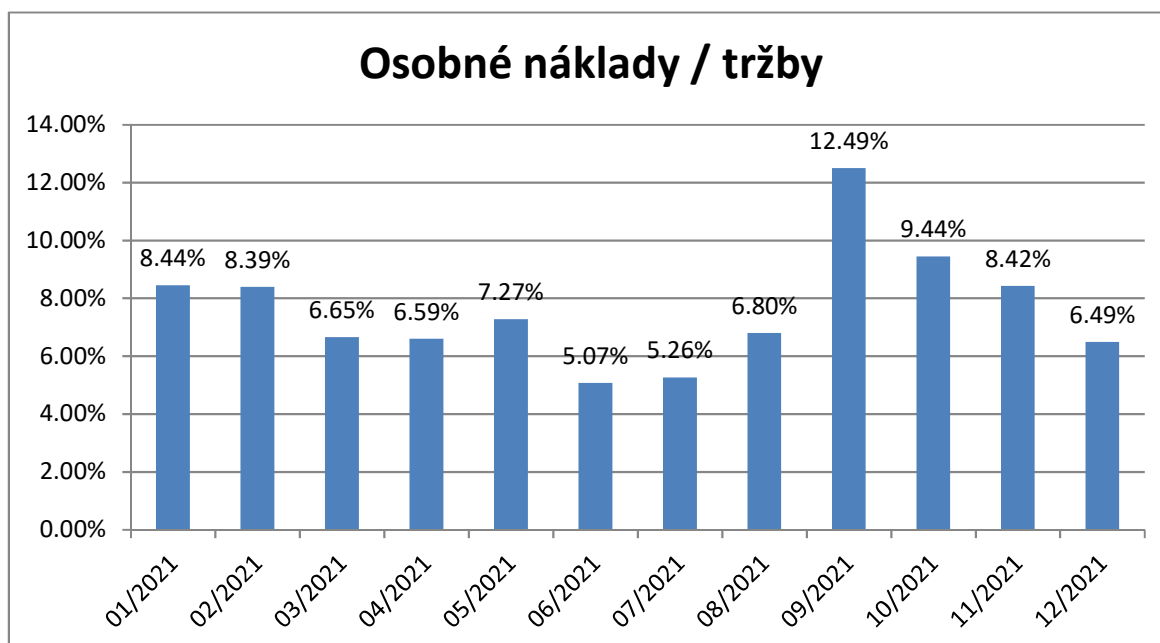
Na nasledujúcom grafe číslo 19 možno sledovať pomer nákladov na zamestnancov v roku 2020 na celkových tržbách.

Graf 19 Podiel osobných nákladov na tržbách v %, mesačne v roku 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky a interných dokumentov Northline s.r.o.

Na ďalšom grafe číslo 20 možno sledovať rovnaký ukazovateľ za rok 2021.

Graf 20 Podiel osobných nákladov na tržbách v %, mesačne v roku 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov účtovnej závierky a interných dokumentov Northline s.r.o.

Predošlé grafy hovoria o tom, kedy firma potrebuje vynaložiť najväčšie prostriedky na výplaty zamestnancov. Opäť možno sledovať, že najnižšie hodnoty sú v mesiacoch, kedy firma zažíva vrchol sezóny, a aj napriek odmeňovaniu na základe výkonov, nedosahujú také percento ako v horších mesiacoch. Tiež je potrebné počítať s tým, že je stanovená pevná zložka mzdy a preto nie je toto percento rovnaké počas celého roka.

S potrebou spoľahlivého hospodárenia súvisí aj odhad sezóny, ako už bolo spomenuté aj vyššie, ktoré mesiace sú pre firmu sezónne a ktoré nie. Odhad je realizovaný na základe skúseností z minulých rokov, kedy bolo podnikanie vedené pod inou spoločnosťou, kde ale údaje poskytnuté nie sú.

Firma na základe skúseností vie sezónu približne odhadnúť a definovať aj špecifický typ tovarov, ktorý sa predáva iba v danom období roka. Ten súvisí práve so sezónou, napríklad ide o strešné nosiče a boxy primárne využívané na lyžovanie, teda zimné mesiace. Na druhej strane o strešné stany, využívané najmä v lete na stanovanie resp. cestovanie.

Pri riešení všetkých potrebných náležitostí podnikania, ktoré je relatívne v začiatkoch, firme neostáva čas a ani priestor na investície. Príjmy z predaja slúžia primárne na nákup tovarov a ich následný predaj. Výhodou je sebestačnosť firmy, ktorá nepotrebuje čerpať úvery, prípadne kontokorentný úver pri väčších objednávkových požiadavkách.

Do budúca ale firma počíta s nákupom vhodného pozemku v okolí Bratislavy a výstavbou vlastnej predajne na vlastnom pozemku. Hlavným motívom je odstránenie nákladov na nájom, ktoré sú aktuálne vo výške za rok 2020 – 28,000 € a za rok 2021 – 40 tisíc €.

V neposlednom rade firma sleduje aj vývoj pandémie COVID-19, keďže sa je úzko týkali nariadenia o zatvorení prevádzky, kedy firma fungovala iba prostredníctvom internetového predaja. Ďalším obmedzením pre rozvoj a tržby firmy bola zlá nálada potenciálnych zákazníkov, ktorý čakali na vyhlásenia vlády. Tie sa týkali tiež obdobia zimných sezón (lyžovačiek). Aj napriek tomu sa firme podarilo zvýšiť tržby a posilniť postavenie na trhu.

Aj napriek výraznému vplyvu sezónnosti na podnik, nie je potrebné pre firmu najímať dodatočných zamestnancov. Tu, a rovnako aj pri nákupe tovarov a celkovo pri prevádzkovaní spoločnosti a jej hospodárení, je firma sebestačná. Spoločnosť je tiež schopná odhadovať sezónu na základe skúseností a udržiavať svoje stavy zásob v požadovanej hladine. Dôvodom k takmer žiadnym investíciám je vek firmy, ktorá sa aktuálne snaží najmä o zvýšenie tržieb a podielu na trhu zatiaľ vlastnými prostriedkami.

5 Diskusia

V tejto kapitole si zhrnieme poznatky získané na základe zberu informácií pomocou rozhovorov s vybranými spoločnosťami a ich následnou analýzou. Taktiež prinesieme návrhy resp. odporúčania k zlepšeniu.

5.1 Komplexné zhrnutie výsledkov analýzy

5.1.1 *Betpres, s.r.o. zo sektoru stavebníctva*

Po preštudovaní teoretických poznatkov a následne po analýze dát od spoločnosti Betpres, s.r.o., ktorá pôsobí v sektore stavebníctva môžeme zhodnotiť, že sa potvrdili tvrdenia Trávnika a kol. (2003). Finančné hospodárenie podniku ovplyvňujú najmä zmeny ročných období resp. poveternostných podmienok, ktoré určujú hlavnú sezónu odvetvia. Na tomto sa zhodli aj Gúčik a kol. (2004), ktorý stanovili poveternostné podmienky ako najpríznačnejší faktor, ktorý určuje výkonnosť v rôznych odvetviach vrátane toho stavebného.

Medzi ďalšie faktory patrí sezónne zamestnávanie, či potreba prispôsobenia kapitálu vzhľadom k realizácii rôznych zákaziek a teda potreba prostriedkov na financovanie materiálov, strojov a vybavenia. Podnik Betpres sa vyriadava so zvýšenou potrebou kapitálu na vrchole sezóny najmä nahromadením finančných prostriedkov pred sezónou, ale tiež čerpaním kontokorentného úveru. Celkovo tieto dostupné prostriedky z vlastných ale aj cudzích zdrojov sú určené na bezproblémové zvládnutie sezóny a prevencie voči neschopnosti uhrádzať svoje záväzky, čo bolo možné sledovať na ukazovateli celkovej likvidity spoločnosti. Rovnako môžeme potvrdiť, že teoretické poznatky odvetvia stavebníctva korešpondujú so správaním sa nami vybraného podniku.

Čo sa týka faktoru sezónneho zamestnávania, tu nevidíme rovnaký prístup. Podnik Betpres, s.r.o. si je síce vedomý sezónnosti ale nesústreďuje sa na priame zamestnávanie sezónnych pracovníkov. Prípadne výpadky pracovníkov, či na druhú stranu potrebu navýšenia ľudského kapitálu realizuje prostredníctvom zazmluvnených subdodávateľských spoločností, ktoré s firmou spolupracujú.

5.1.2 Mäsovýroba zo sektoru poľnohospodárstva

V rámci analýzy podniku pôsobiaceho v odvetví poľnohospodárstva sme dospeli k tomu, že podnik je ovplyvnený najmä dopytom, ktorý je výrazne vyšší počas sviatkov – Vianoce a Veľká Noc. Rovnako tak obdobím rodenia mláďat, a teda získavaním špecifického druhu zvierat, ich následným porážaním, spracovaním a distribúciou.

Za ďalší významný faktor, podobne ako v stavebníctve považujeme sezónne zamestnávanie. Vzhľadom k výrazne navýšenému dopytu počas sviatkov, musí spoločnosť z mäsovýroby najat' k pevnému množstvu 6 zamestnancov nárazovo až okolo 70-80 ďalších pracovníkov, aby boli schopní zvládnuť nápor na vrchole sezóny – o tomto hovorí aj Synek a kol. (2010), ktorý poukazuje na nerovnomerné rozloženie výroby, v tomto prípade spracovanie a distribúcia mäsa.

S vyššie uvedenými súvisí aj potreba kapitálu na nákup mäsa a tiež najatie pracovných síl. Kapitálom je potrebné v dostatočnej výške disponovať pred sezónou a teda podniky z oblasti poľnohospodárstva musia veľmi dôsledne a presne odhadnúť obdobie sezóny a tiež jej veľkosť, o tomto hovorí najmä Vochozka (2022). Nami analyzovaná spoločnosť je schopná odhadnúť sezónu a jej veľkosť, tým pádom aj uspokojiť dopyt klientov. Na druhú stranu sa však spolieha na väčšinového majiteľa zo zahraničia a hodnoty jej celkovej likvidity sú v pásme neodporúčaných hodnôt a to aj napriek hromadeniu finančných prostriedkov na účtoch a čerpanému kontokorentnému úveru od banky.

5.1.3 Northline s.r.o. zo sektoru maloobchodu

Analyzovaná spoločnosť Northline s.r.o. pôsobiaca v sektore maloobchodu sa vzhľadom na svoj sortiment dostáva pod dopady sezónnosti najmä v obdobiach, ktoré sa pre ňu vyznačujú zníženým dopytom po produktoch. Rovnako ako predošlé odvetvia aj tu môžeme potvrdiť, že podnik je ovplyvnený sezónnosťou. Ide najmä o sezónny dopyt v rámci období roka.

Dopyt po produktoch, ktoré sú samé o sebe sezónne korešponduje s obdobím roka, kedy sa využívajú. Pri strešných nosičoch a boxoch ide o obdobie leto/zima, kedy v zime zažíva vrchol na druhú stranu v lete je dopyt takmer nulový. Čo sa ale týka cyklo príslušenstva a strešných stanov, tu je dopyt naopak výrazný v lete a takmer nulový v zime.

Pre spoločnosť je dôležité pripraviť sa na dopyt nahromadením potrebných finančných prostriedkov na nákup tovarov a tiež správnym odhadnutím sezóny. Toto tvrdenie môžeme sledovať u Trávnika a kol. (2003) a tiež o tomto hovorí Gold (2019).

Medzi ďalšie faktory patrí taktiež ako u vyššie rozoberaných odvetví sezónne zamestnávanie. Firma Notrhline aj napriek zvýšeným dopytom a požiadavkám na ľudský kapitál ponecháva stav zamestnancov na rovnakej úrovni počas celého roka.

5.2 Odporúčania

Betpres, s.r.o.

Po analýze výsledkov sme dospeli k záveru, že podnik Betpres, s.r.o. sa vysporiada so sezónnym výkyvmi v odvetví veľmi dobre, hlavne na základe skúseností a obozretnému manažmentu.

Aj napriek tomu by sme odporučili firme zvážiť sezónne zamestnávanie pracovníkov priamo firmou Betpres, pred spoluprácou so subdodávateľmi. Dôvodom môže byť aktuálne vytáženosť subdodávateľa a teda nemožnosť pomoci firme, či nie úplná kontrola nad prácou a celkovo výsledkami pomocných firiem. Aj napriek podpísaným dohodám, môže dôjsť k zlyhaniu a celkové dopady znáša práve firma Betpres.

Ďalším odporúčaním je z dôvodu aktuálnej situácie vytvoriť tím ľudí, ktorý by sa venoval primárne nákupu rizikových materiálov, kde dochádza k častému navyšovaniu cien. S týmto by mohol súvisieť aj prenájom dodatočnej skladovej haly, kde by sa uskladňovali nakúpené materiálu s nižšou obstarávacou cenou aká sa predpokladá do budúcnosti a postupne v rámci roka by boli použité na rôznych zákazkách. Tu by ale firma musela urobiť hlbšiu analýzu, či sa oplatí vynakladať financie na dodatočné skladové jednotky alebo nakupovať za aktuálne ceny v rámci roka.

Mäsovýroba

Naším hlavným odporúčaním, ktoré vyplýva z hĺbkovej analýzy dopadu sezónnosti na podnik je, aby sa spoločnosť do budúcnosti nespoliehala na kapitál, ktorým nedisponuje. Hovoríme o kapitále zahraničného vlastníka. Do budúcnosti môže dôjsť k neočakávaným okolnostiam a podnik nebude schopný z vlastných prostriedkov financovať svoje potreby, uhrádzať záväzky voči dodávateľom, resp. sezónnym pracovníkom, čo môže v konečnom dôsledku viesť ku krachu podnikania. Príkladom je aj prebiehajúca kríza COVID-19, ktorá spôsobila podstatne nižšie odbery hlavných zahraničných odberateľov aj počas sezóny, čo

sa prejavilo nedostatkom finančných prostriedkov na bežné fungovanie. Firma by teda mala zastabilizovať svoje finančné riadenie. Môže to realizovať napríklad odpredaním nepotrebného vybavenia, kedy v nedávnej minulosti dochádzalo k modernizácií a časť zariadení ostala nevyužitá.

Firma by sa taktiež v budúcnosti mala zamerať na vyhľadávanie odberateľov vo väčšom množstve aj na Slovensku. Najmä takých, ktorý zabezpečia pravidelný odber mäsa. Týmto krokom by bola spoločnosť schopná vykryť výpadky odberov v rámci roka mimo obdobia sviatkov. Najvhodnejšou formou získania nových odberateľov sa nám javí marketingová a reklamná činnosť v oblasti prezentácie výhod konzumovania spracovávaného mäsa aj na Slovensku, a to počas celého roka.

Ďalšou možnosťou ako z časti eliminovať sezónne výkyvy a dopady sezónnosti ale hlavne nápor na potrebu finančných prostriedkov v hlavnej sezóne, je dohodnutie vyšších predplatieb od odberateľov zo zahraničia. Firma by tým pádom získala nevyhnutné financie na vykúpenie väčšieho množstva mäsa ale tiež na stabilné fungovanie. Končným výsledkom by bola lepšia finančná stabilita, zlepšená likvidita a v konečnom dôsledku aj vyššie tržby. Tieto by mohli byť použité na prípadne budúce nedostatky vo financovaní.

Alternatívou pre firmu by bolo aj iniciovať prijatie zákona na rýchlejšiu vráтку DPH, ktorá firme robí veľké problémy. Išlo by o skrátenie lehoty z aktuálnych cca 3 mesiacov na obdobie maximálne 1 až 1,5 mesiaca. Táto alternatíva je veľmi ťažko realizovateľná, no firma by sa mohla pokúsiť spojiť so spoločnosťami, ktoré sa stretávajú s rovnakým problémom a realizovať v tomto spoločné kroky.

Northline s.r.o.

Vzhľadom na nemožnosť presne odhadnúť objem dopytu, môže nastať problém s pracovnou silou. Prvým odporúčaním pre firmu je najatie dodatočnej pomocnej pracovnej sily na obdobie sezóny, ktorá bude schopná plne pokryť prípadne navýšené požiadavky. Odbremení zamestnancov, ktorý sa budú môcť plne venovať svojej práci a tým pádom generovať pre spoločnosť vyššie zisky.

Ďalšiu slabinu spoločnosti vnímame v jarných a jesenných mesiacoch, kedy po ponúkanom sortimente nie je dostatočne veľký dopyt, čo by mohlo firme spôsobiť do budúca rôzne ťažkosti. Pri zvyšovaní konkurencie na trhu a nepredvídateľnosti cien materiálov, podľa nášho pohľadu musí firma zahrnúť do svojej ponuky aj produkty, ktoré sú schopné celoročne generovať tržby potrebné na vykrytie fixných nákladov spoločnosti.

Firma by sa preto po veľmi dobrom rozbehu mala začať venovať hlbšej analýze trhu a hľadaniu produktov na preklopenie období mimo sezónu.

Záver

Sezónnosť a jej dopady ovplyvňujú takmer každý podnik, ktorý prevádzkuje svoju podnikateľskú činnosť, či už na domácom alebo zahraničnom trhu. Presný odhad sezónnosti a jej rozlíšenie od hospodárskeho cyklu môže dopomôcť mnohým spoločnostiam v lepších hospodárskych výsledkoch a vo všeobecnosti k efektívnejšiemu finančnému hospodáreniu podnikov.

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo vyhodnotiť dopad sezónnosti na finančné hospodárenie podniku. V prvej kapitole sme definovali sezónnosť vo všeobecnosti a bližšie sme sa pozreli na jej faktory a dôsledky. Rovnako sme definovali vplyv sezónnosti na nami zvolené odvetvia, ktorým sme sa v práci bližšie venovali, ale tiež na odvetvia, ktoré do styku so sezónnosťou vo výraznej miere prichádzajú. Cieľom diplomovej práce bolo zistiť a zhodnotiť dopad sezónnych výkyvov na finančné hospodárenie vybraných podnikov. Cieľ práce sme sa snažili naplniť pomocou vhodne zvolených metód a metodiky práce. Medzi základné metódy v práci patrila analýza, syntéza, či komparácia a grafické znázornenia stavov a vývoja jednotlivých ukazovateľov. Dôležitou súčasťou potreby naplnenia cieľa bolo aj vhodné zvolenie analyzovaných odvetví a tiež konkrétnych podnikov. Pre potreby našej diplomovej práce sme zvolili firmy Betpres, s.r.o., Mäsovýroba a Northline s.r.o., ktoré sme v časti Metódy a metodika práce aj bližšie charakterizovali.

Cieľ sme sa rovnako snažili naplniť pomocou analýzy finančných ukazovateľov vypočítaných na základe údajov získaných z účtovných závierok a interných dokumentov spoločností, kde sme sa v kapitole výsledky práce venovali zhodnoteniu dopadov sezónnosti vo vybraných podnikoch. Na základe analýz sme popísali dopady sezónnosti na hospodárenie podnikov a to prostredníctvom vybraných finančných ukazovateľov, ako napr. celkovej likvidity podniku, podielu osobných nákladov na tržbách a pod. Zároveň sme vyhodnocovali či, a akým spôsobom sú podniky schopné na tieto sezónne výkyvy reagovať. V nasledujúcej kapitole sme zhrnuli naše poznatky a zistenia, porovnali ich s teoretickými východiskami a na základe tohto sme navrhli vhodné odporúčania a opatrenia pre nami vybrané podniky.

Výsledkom našich analýz je potvrdenie predpokladu, že z hľadiska vyhodnocovania sezónnosti na hospodárenie podniku sú v podnikoch rezervy. Možnosti zlepšenia sú preto popísané v tejto diplomovej práci v časti Diskusia.

Z dôvodu nedostatočnej pozornosti venovanej téme sezónnych výkyvov a dopadom na finančné hospodárenie podnikov som sa rozhodol zvoliť si túto tému. Počas štúdia problematiky sezónnosti a zhromažďovania údajov od podnikov som pochopil aké dopady môže sezónnosť spôsobiť a preto odporúčam podnikom sa tejto téme hlbšie venovať.

Bibliografické zdroje

BETPRES. História spoločnosti. [online] 2022. [cit. 2022-01-22]. Dostupné na :
<https://www.betpres.sk/historia-spolocnosti/>

DE MESQUITA, José Marcos Carvalho - MARTINS, Henrique Cordeiro. Retail Industry : Seasonality in sales, and financial results. In *Brazilian business review*. 2011, vol. 8, no. 3, p. 64-82. ISSN 1808-2386.

FINSTAT. BETPRES, s.r.o. [online] 2022. [cit. 2022-01-21]. Dostupné na :
<https://finstat.sk/31684343>

FINSTAT. Northline s.r.o. [online] 2022. [cit. 2022-01-24]. Dostupné na :
<https://finstat.sk/51665298>

GOLD, Ben. Keep Up With the Demands of Construction Business Seasonality. In *Constructionexecutive*. [online] 2019. [cit. 2022-03-15]. Dostupné na :
<https://www.constructionexec.com/article/keep-up-with-the-demands-of-construction-business-seasonality>

GÚČIK, Marián a kol. *Krátky slovník cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2004. 174 s. ISBN 80-88945-73.

HENGYUN, Li et al. Relative Climate Index and Its Effect on Seasonal Tourism Demand. In *Journal of Travel Research*. 2018, vol. 57, no. 2, p. 178-192. ISSN 1552-6763.

HUČEK, Juraj - DOLIAK, Michal. Sezónne očisťovanie časových radov. In *Sezónne očisťovanie* [online]. 2014, vyd. 22, s. 7-18. [cit. 2022-03-18]. Dostupné na :
https://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/02-2014/03_biatic14-2_zhucek-doliak.pdf

JADITZ, Ted. Seasonality : economic data and model estimation. In *Monthly Labor Review*. 1994, vol. 117, no. 12, p. 17-22. ISSN 0098-1818.

JUREČKA, Václav. *Úvod do ekonomie*. Ostrava : Vysoká škola baňská – Technická univerzita, 2006. 291 s. ISBN 978-80-2482-515-1

KOSTOLNÁ, Zuzana. Potreby trhu práce v kontexte sezónnych prác. In *Inštitút pre výskum práce a rodiny* [online]. 2013, s. 7-10. [cit. 2022-03-17]. Dostupné na :
<https://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2013/Kostolna/2165.pdf>

LEVENBACH, Hans. *Change & Chance Embraced : Achieving Agility with Smarter Forecasting in the Supply Chain*. Delphus Publishing, 2017. 426 s. ISBN 13 978-069294588.

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s. ISBN 978-80-864-2908-3.

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Průručka pre používateľov k definícií MSP. [online] 2015. ISBN 978-92-79-45311-3. [cit. 2022-01-20]. Dostupné na : <https://www.mhsr.sk/uploads/files/UYT6Rvra.pdf>

REGISTERUZ. Betpres, s.r.o. [online] 2022. [cit. 2022-01-24]. Dostupné na : <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/181755>

REGISTERUZ. Northline s.r.o. [online] 2022. [cit. 2022-01-24]. Dostupné na : <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/1773411>

REGISTERUZ. SAMM Slovakia s.r.o. [online] 2022. [cit. 2022-01-25]. Dostupné na : <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/1615875>

SAFAK, Ismail - GOKSU, Emre. Forestry Activities that Forest Rangers Give Priority to in Seasonal Terms. In *Polish Journal of environmental studies*. 2019, vol. 29, no. 5, p. 3467-3473. ISSN 1230-1485.

SLÁDEK, Gustáv. *Podnikanie v pohostinstve a hotelierstve, 2. časť*. Bratislava : EPOS, 2003. 539 s. ISBN 80-8057-524-X.

SME.SK. V platobnej morálke podnikateľov sú aj sezónne výkyvy. [online] 2015. [cit. 2022-03-17]. Dostupné na : <https://ekonomika.sme.sk/c/7800498/v-platobnej-moralke-podnikatelov-su-aj-sezonne-vykyvy.html>

SYNEK, Miloslav - KISLINGEROVÁ, Eva. *Podniková ekonomika*. 5. prepracované a doplnené vyd. Praha : C.H. Beck, 2010. 528 s. ISBN 978-80-7400-336-3.

TRÁVNIK, Igor a kol. *Ekonomika stavebného podnikania*. 2. vyd. Bratislava : Slovenská technická univerzita, 2003. 128 s. ISBN 80-2271895-5.

VOCHOZKA, Marek a kol. *Metody komplexního hodnocení podniku*. 2. aktualizované vyd. Praha : Grada Publishing a.s., 2020. 480 s. ISBN 978-80-271-1701-7.